

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Denisa Karásková

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Význam symboliky tetování pro tetované osoby
Bakalářská práce

2022

Denisa Karásková

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa Karásková**
Osobní číslo: **H19056**
Studijní program: **B0288A250002 Humanitní studia**
Specializace: **Specializace v pedagogických vědách**
Téma práce: **Význam symboliky tetování pro tetované osoby**
Téma práce anglicky: **The meaning of tattoo symbolism for tattooed people**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Bakalářská práce pojednává o historii tetování a o významu tohoto umění pro různé kultury. Pozornost bude věnována obzvláště symbolice napříč kulturami a historií.

V teoretické části se budu zabývat historií tetování, symbolikou, zejména ve vztahu k příslušnosti k určitým kulturním či sociálním skupinám.

Cílem práce je zjistit postoj tetovaných lidí k symbolice jejich tetování. V praktické části bude použita kvalitativní metoda a za užití polostrukturovaného rozhovoru jako výzkumného nástroje bude zjišťován stanovený cíl. Informanty budou lidé mající jedno či více tetování napříč generacemi.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BLATNÝ, Marek a kol. Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.
- BROWN, Tina. Tattoos: An Illustrated History. Stroud: Amberley Publishing, 2018. ISBN 9781445680170.
- FIKSA, Radek. Encyklopedie Bodyartu. Praha: Bodyart Press, 2009. ISBN 978-80-903957-4-9.
- FIKSA, Radek. Encyklopedie tetování, Praha: Bodyart Press, 2020. ISBN 978-80-87525-62-3.
- RYCHLÍK, Martin. Dějiny tetování. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3286-5.
- SLAMĚNÍK, Ivan, VÝROST, Josef, ed. Sociální psychologie. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.
- ŠVARÍČEK, Roman. ŠEĎOVÁ Klára a kol. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
- VEGRICHTOVÁ, Barbora. Symbolika kriminálního tetování. 2. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o, 2018. ISBN 978-80-7380-693-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Lucie Hájková**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **1. května 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **1. května 2022**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D. v.r.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 1. května 2021

Prohlášení autora

Prohlašuji že:

Práci s názvem Smysl symboliky tetování pro tetované osoby

jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích 1.11.2022

Denisa Karásková

Poděkování

Tímto bych ráda vřele poděkovala všem svým informantům za vstřícné jednání a ochotu se zúčastnit výzkumu a paní Mgr. Hájkové za ochotu pomoc a vedení této bakalářské práce.

Název:

Význam symboliky tetování pro tetované osoby

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá tématem smyslu symboliky tetování pro tetované osoby. Teoretická část práce se věnuje pojmu tetování, funkcím tetování, významu tetování v jednotlivých civilizacích, současným trendům tetování a významu konkrétních tetovacích motivů. Praktická část práce se věnuje kvalitativnímu výzkumu a probírá otázku smyslu symboliky tetování pro tetované osoby.

Klíčová slova:

Význam, symbolika, tetování, tetované osoby

Title:

The meaning of tattoo symbolism for tattooed people

Abstrakt:

Bachelor thesis deals with the subject of meaning of symbolism for tattooed people. The theoretical part of thesis deals with concept of tattoos, function of tattoos, meaning of tattoos in different civilizations, current trends of tattoos and meaning of specific tattoo motives. The practical part of thesis deals with qualitative research in question of purpose of tattoo symbolism for tattooed people.

Key words:

Meaning, symbolism, tattoos, tattooed people

Obsah

Úvod.....	11
1 Tetování	12
2 Funkce tetování.....	12
2.1 Léčebně–preventivní funkce	13
2.2 Rituální funkce	14
2.3 Esteticko–erotická funkce	15
2.4 Magicko–náboženská funkce	15
2.5 Statutárně hierarchická funkce	16
2.6 Individualizační funkce	17
2.7 Komunikační a identifikační funkce	17
2.8 Sociálně–skupinová funkce.....	18
3 Symbol.....	19
3.1 Symbol v kontextu tetování	20
4 Historie a současnost tetování v jednotlivých kulturách	21
4.1 Pravěk.....	21
4.2 Asie	22
4.2.1 Japonsko	22
4.3 Austrálie a Oceánie	24
4.3.1 Nový Zéland	24
4.4 Amerika.....	25
4.4.1 Mayové	25
4.5 Evropa	27
4.5.1 Řecko a Řím	27
4.6 Afrika	28
4.6.1 Egypt.....	28
5 Současné trendy tetování v ČR.....	29
5.1 Abstraktní tetování	30
5.2 Akvarelové tetování	30
5.3 Biomechanické tetování	31
5.4 Blackwork tetování	31
5.5 Dotwork tetování.....	31
5.6 Geometrické tetování	32
5.7 Handpoke tetování	32
5.8 Japonské tetování	33

5.9 Minimalistické tetování.....	33
5.10 Oldschool tetování	33
6.Vybrané skupiny spojené s tetováním v ČR.....	34
6.1 Skinhead.....	34
6.2 Vězni	35
6.3.Křesťané	36
6.4 Budhisté.....	37
7 Metodologie výzkumu	39
7.1 Kvalitativní výzkum.....	39
7.2 Polostrukturovaný rozhovor.....	39
7.3 Výzkumný problém.....	40
7.4 Cíl výzkumu	40
7.5 Výzkumné otázky.....	40
7.6 Výzkumný soubor	40
7.6.1 Představení informantů.....	41
7.6.2 Tabulka informantů	42
7.7 Průběh sběru dat.....	43
7.8 Etika výzkumu	43
8 Interpretace dat	44
8.1 Soukromý život	44
8.1.1 Pozitivní reakce	45
8.1.2 Negativní reakce	45
8.1.3 Neutrální či zvláštní reakce	46
8.2 Profesionální život	47
8.2.1 Pozitivní pohled.....	47
8.2.2 Negativní pohled	47
8.3 Volba tetování	49
8.3.1 Inspirace	49
8.3.2 Faktory ovlivňující výběr tetování	51
8.4 Symbolika.....	53
8.5 Osobnost.....	55
9 Shrnutí.....	55
10 Závěr.....	57
11 Seznam použitých zdrojů.....	58

Úvod

Tetování je pojem, se kterým se už obeznámil snad každý z nás. V současné době je možné se s tetováním setkat téměř všude, nejen v našem okolí, ale i po celém světě. Nevyhnutelně tetování doprovází i jeho symbolika, která je s tetováním již od nepaměti spojená. Vyskytuje se v různých kulturách, společenských vrstvách i dobách. A pro své nositele má různorodé významy. Symbolika není na první pohled vždy viditelná, jako tetování samotné. I přes to, že v některých případech může takovou ozdobu stále doprovázet určité stigma, význam této ozdoby mívá pro nositele obvykle nepopíratelný význam. K tomuto tématu práce mě přivedla moje samotná fascinace a uznání k tématu tetování. Zvolila jsem si toto téma z toho důvodu, že si uvědomuji rozličnost symboliky tetování, a mám s tímto tématem osobní zkušenosti. Chci také ukázat, že tetování nemusí být pouhou povrchní ozdobou bez smyslu ale, že se v tomto druhu umění nachází hluboká symbolická hodnota, kterou si sám tetovaný člověk vytváří, a že tato hodnota má přesah přes různé historické etapy a civilizace. V některých případech ji i doprovází mnohaletá tradice, která je specifická pro konkrétní skupinu. Symbolika této formy umění bude v této práci pojata ve dvou rovinách. V rovině teoretické bude v práci představen samotný termín tetování a jeho funkce, pojem symboliky, následně budou popsány jednotlivé pohledy na symboliku tetování v různých civilizacích a dobách, funkce tetování, současné trendy tetování v ČR a různé skupiny, které se v dnešní době zdobí tetováním na území naší republiky. V praktické části budou za pomoci kvalitativního výzkumu představeny výsledky polostrukturovaných rozhovorů na téma symboliky tetování. Cílem výzkumu je zjistit význam symboliky tetování pro tetované osoby.

1 Tetování

Existuje mnoho definic, jak definovat tetování. Encyklopedie Britannica definuje tetování jako „*Permanentní znak nebo motiv vytvořený na těle vpravením pigmentu pod kůži.*“¹Tetování je součástí „body artu“ tedy zdobení těla. Tetování lze rozdělit na permanentní a nepermanentní. Avšak častěji bývá tetování rozeznáváno spíše ve své permanentní formě. Permanentní tetování představuje formu vpravování pigmentu do prostřední vrstvy kůže, která se jmenuje škára neboli „dermis“.² V této části kůže jsou buňky mnohem stabilnější, takže zajišťují, že inkoust z tetování zůstane permanentní.³ Vpravování pigmentu do kůže může být, ale prováděno řadou rozličných způsobů. Ať už máme na mysli metodu za pomoci tetovacího strojku nebo například o metodu vyšívání. U nepermanentního tetování jde o pouhé aplikování barevného pigmentu na horní vrstvu kůže neboli „epidermis“, zde můžeme například zmínit hennu.⁴Termín „tetování“ se používá u skarifikace. Cílem skarifikace je vytvořit viditelné jizvy, popřípadě vytvořit z jizev různé obrazce. V některých případech se do čerstvé rány vtírají různé substance nebo barviva, aby jizva získala požadovaný barevný odstín.⁵

2 Funkce tetování

Existuje bezpočet důvodů, proč se lidé tetovali a stále ještě tetují. Každé tetování plní určitou funkci. O funkcích tetování rozhoduje mnoho různých faktorů. Záleží na kultuře, konkrétní civilizaci, historické době, příslušnosti k dané skupině i na mnoha dalších skutečnostech. Tetování nemusí nutně mít pouze jedinou funkci, ale nezřídka se stává, že se různé funkce překrývají či doplňují. Martin Rychlík popisuje osm funkcí tetování. Ty jsou následující: léčebně–preventivní,rituální,esteticko–erotická,magicko–náboženská,statutárně–hierarchická,individualizační, komunikační a identifikační, sociálně skupinová. Z tohoto rozdělení je i čerpáno v následujícím rozdělení funkcí tetování⁶.

¹ The Editors of Encyclopaedia Britannica. Tattoo.*Britannica* [online]. 9.12.2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/tattoo>

² HIGGINS, John a kol. Human skin. *Britannica* [online]. 30.7.2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/science/human-skin>

³ WILSON, Tracy. How Tattoos Work. *Howstuffworks* [online]. 12.2.2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://health.howstuffworks.com/skin-care/beauty/skin-and-lifestyle/tattoo.htm>

⁴ TEMPORARY VS. PERMANENT TATTOOS: WHICH ONE SHOULD YOU GET?. *Savedtattoo* [online]. 17.1.2022 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.savedtattoo.com/temporary-vs-permanent-tattoos/>

⁵ GAUR, Aakanksha. Cicatrization: body decoration. *Britannica* [online]. 13.11.2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/cicatrization>

⁶ Celé in: RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. Praha: Lidové noviny, 2005, str.46.

2.1 Léčebně–preventivní funkce

Tetování se již od pradávna přisuzuje léčebná funkce. Jedná se o pravděpodobně nejstarší z tetovacích funkcí, která je částečně propojena i s funkcí magickou. Tato funkce byla objevena v tetování nejstarší a nejslavnější nalezené tetované mumie. Ledový muž Otzi měl tělo ozdobené různými tečkami a čárkami převážně v akupunkturních bodech a v okolí jeho kloubů. Tato tetování jsou dodnes velmi dobrou reprezentací toho, kde jsou umístovány jehly při procesu léčení akupunkturou. V roce 1998 předseda německé společnosti pro akupunkturu Frank Bahr potvrdil, že tato značení jsou přesná až z 80 % procent a bylo by možné je použít i v dnešní době.

V případě, že bylo tetování aplikováno v místech akupunkturních bodů, mohlo ulevit od bolesti, zde se jednalo o propojení praktiky tetování a akupunktury⁷. Tato praktika je také označována jako „tattoopunktura“. Tattoopunktura neměla pro Otziho pravděpodobně pouze účinek léčebný ale lze se domnívat, že i magický. Většina jeho tetování byla vyznačena v bodech, které pravděpodobně potřebovaly léčit a mohly být bolestivé, některá ale byla v bodech, u kterých se věří, že posilují organismus. Mohlo se tak jednat o přípravu nositele na nepříznivé podmínky. Příklady léčivého tetování můžeme najít na jiných místech, než v Alpách odkud pocházel ledový muž. Tetování prstů mělo zahánět nebezpečí choroby obyvatelům ostrova Borneo. Terapeutická tetování se ale provádí například v Indii či Africe dodnes. Léčivé účinky měla údajně i krev tetovaného. Inuité, pocházející z ostrova St. Lawrence během procesu tetování olizovali stékající krev tetovaného, často se jednalo právě o samotné tatěrky, které krev olizovaly přímo z rány.

V dnešní moderní globalizované společnosti tato funkce zaniká. Naopak moderní společnost odhalila i různá nebezpečí spojená s procesem tetování. V roce 1853 byl takto zaznamenán přenos syfilitidy. Ve 20.století začaly první spekulace o přenosu viru HIV, které ale trvají dodnes právě díky tetování. V České republice mají tetované osoby zákaz darování krve na jeden rok, od tetování, aby bylo zamezeno různým potencionálním rizikům.⁸

⁷ DAWSON, Rachel. The Medicinal Powers of Tattooing. *Tattoodo* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/articles/the-medicinal-powers-of-tattooing-150144>

⁸ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str 49-51.

2.2 Rituální funkce

Rituální funkce tetování se objevovala u nespočtu dávných civilizací, nicméně může se vyskytovat i v dnešní době. Velmi důležitý bývá často samotný proces tvorby tetování. Proces v mnoha případech doprovází určitý rituál, tradiční pro danou civilizaci. Často mívají tyto rituály souvislost s důležitými životními událostmi, jako jsou dospívání nebo uctění památky mrtvých.⁹ Hlavní součástí takových rituálů je obětování své vlastní krve, při kterém se lidé dostávají často do náročné životní nebezpečné situace. Je to test, zda je jedinec dostatečně zdatný na to, aby byl například silným bojovníkem nebo uznávaným náčelníkem. Obrazce a jizvy, které po takovém procesu zůstaly byly připomínkou toho, že si jedinec zasloužil své místo ve společnosti.

Detailní zkoumání procesů rituálního tetování představil Arnold van Gennep. Tento francouzský etnolog rozdělil přechod, který po rituálním tetování nastane do tří částí. (oddělení, přechod, znovuzачlenění) Poslední část je spojena s přijetím a znovuzrozením, které člověka automaticky začlení do žádané skupiny, ve které bude mít definitivní místo. Pro mnoho domorodých kmenů byla nejdůležitější součástí rituálu bolest samotná. V monografii od antropoložky Victorie Ebinové můžeme vidět výrazy „ne’o – ne’o“, který byl na Markézách používán pro člověka, který byl potetovaný po celém těle. Tento výraz znamená v doslovném překladu „brečet po dlouhou dobu nebo hrozně“. V mnoha domorodých společnostech bylo rituální tetování i součástí přechodu do dospělosti, takže se tetovaly i děti, od kterých bylo očekáváno, že prokáží svoji dospělost tím, že nebudou brečet. Od 16 let se museli nechat tetovat chlapci ze Samoy, aby byli ve společnosti uznáváni a zalíbili se dívkám. Dnes je tetování málokdy viděno jako krvavý proces, a to hlavně díky vynálezu a zdokonalení tetovacích strojů. Novinář Jiří X. Doležal ve svém textu popsal dvoj význam rituálních tetovacích obřadů. Zmínil, že sice ze společnosti většinově zmizela ta součást, kdy nositel musel prokázat, že tetování přežije ale stále zůstal osobní význam pro člověka. Tuto druhou součást Jiří X. Doležal popsal takto: „*Člověk nevykonává rituál proto, aby získal uznání okolí ale proto, aby sám sobě vystavil certifikát o zvládnutí dalšího úseku cesty k vlastní dospělosti, k cíli vlastní identity.*“¹⁰

⁹ ZUŠŤÁKOVÁ, Martina. Historie a vznik tetování: Domorodý rituál, který se změnil v celosvětovou módu. *Příznaky Transformace* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <http://www.priznakytransformace.cz/index.php/zahady-a-historie/3299-historie-a-vznik-tetovani-domorody-ritual-ktery-se-zmenil-v-celosvetovou-modu>

Jiří X. Doležal – český novinář

¹⁰ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str 41-43.

2.3 Esteticko-erotická funkce

Jednou z funkcí, pravděpodobně nejbližší dnešní globalizované společnosti, je funkce estetická. I když se může na první pohled zdát, že se tato funkce týká pouze dnešní doby, není tomu tak. Estetická funkce tetování se týkala řady různých civilizací a mnoha různých dob. Některé civilizace estetickou stránku tetování uznávaly jako přitažlivou či erotickou¹¹. Našly se i civilizace, které estetiku tetování využívaly k zastrašení nepřítele. Moko, tetování typické pro Maory, tedy obyvatele Nového Zélandu, nebylo pouze přitažlivé pro opačné pohlaví ale i zastrašující v boji s nepřítelem. Josef Čapek popsal domorodé kmeny jako „přírodní národy“, a tento výraz obohatil o myšlenku, že lidské tělo bylo prvním potencionálním uměleckým plátnem. Člověk se od pradávna zdobil tetováním, aby obohatil sám sebe, některá tato zdobení měla i sexuální podtext. Takový sexuální podtext se nevyskytuje pouze u domorodých kmenů ale i v současné společnosti.¹²

2.4 Magicko-náboženská funkce

Přesto, že některé náboženské směry tetování zcela zakazují, stále existují případy, kdy může být tetování propojeno s náboženskou funkcí. Různé civilizace vyjadřují svoji příslušnost k určitým vírám pomocí tetování.¹³ Některá tetování mohou sloužit i k ochraně a jsou částečně propojena s magií. Jiná tetování vzdávají úctu konkrétním bohům či jsou propojena s rituály. Smyslem těchto tetování je vyjádření své víry, ať už se jedná o víru náboženskou či magickou.¹⁴ Těmto tetováním jsou přisuzovány různé náboženské či magické schopnosti, které slouží často k ochraně nebo ke kontaktu s nadpřirozenem. Hlavním rozdílem mezi náboženskou a magickou funkcí je ten, že magie se snaží nadpřirozeno ovládat a víra se snaží o komunikaci s nadpřirozenem. Symbol jaguáří tlamy například pro domorodé indiány z Peru znamenal pro nositele úžasné lovecké schopnosti. Tito domorodí lidé totiž věřili, že jaguáří tlama na lovci zreplikuje schopnosti jaguára a přenesení je na lovce. Náboženské tetování se může odrazit nejen v různých symbolech reprezentující konkrétní víru ale také například v zobrazení konkrétních božstev. Skupiny mající takováto náboženská tetování se nevyskytují pouze v dobách minulých. Dodnes například příznivci indické sekty boha Ramy, kterého uctívají pomocí

¹¹ BLUDEN, Alice. Anthropology: Tattoos as a Symbol of Social Identity and Culture. *Yoair blog* [online]. 11.6.2021 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.yoair.com/blog/anthropology-tattoos-as-a-symbol-of-social-identity-and-culture/>

¹² RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str 43-46.

¹³ M.D, Beth. Religions and Tattoos. *Lovetoknow* [online]. 27.5.2013 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: https://tattoos.lovetoknow.com/Religions_and_Tattoos

¹⁴ KRUTAK, Lars. SHAMANIC SKIN: THE ART OF MAGICAL TATTOOS. *Larskrutak* [online]. 27.5.2013 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.larskrutak.com/shamanic-skin-the-art-of-magical-tattoos/>

tetování. Funkce magična se z tetování ale nenávratně ztrácí. Příklad můžeme najít v povstaleckých vojskách v Kongu, kdy tetování mělo mladým chlapcům údajně zajistit neviditelnost v boji.¹⁵

2.5 Statutárně hierarchická funkce

Funkce statusu úzce souvisí s funkcí skupinovou. Hlavní podstatou je sdělit ostatním výši svého statusu nebo příslušnost k určité skupině. Může se jednat o pozici náčelnictví, manželství nebo příslušnost k určitému kmeni. Nemusí se přímo jednat o oficiální status ale i o status takový, který je známý pouze určitým skupinám. Arnold van Gennep jakožto etnolog zmínil tuto funkci v souvislosti s utajenými skupinami jako je společnost Areoi. Ta se vyskytuje převážně na Tahiti a její tetování jsou rozdělena až do sedmi stupňů. Čím složitější takové tetování je, tím vyšší postavení člen této skupiny má. Tetování může také ukazovat nejen status ale i role, které jsou danému nositeli přiřazeny. V manželství byly ženy z Markéz označovány na pravé ruce a levé noze, aby bylo všem jasné, že jsou zadané, a že již zastupují roli družky. Často různá specifická tetování měla za účel rozlišit, zda jsou ženy dostatečně dospělé. Inuitky byly typicky tetované po své první menstruaci a byly tak označeny jako dospělé. Nejvíce je ale statutárně–hierarchická funkce spojována s určitou prestiží a statusem. Například mezi novozélandskými Maory existují rozsáhlé záznamy o prestiži a statusu ve spojení s tetováním. Kdo nebyl tetován byl považován za nižšího. Proto otroci měli zdobení tetováním přísně zakázáno. Maorská tetování jsou také spojena se statečností, sexualitou a zásluhami daného jedince. Mnohé, civilizace také odměňovaly své bojovníky tetováním za úspěšné zabití nepřítele. Například tečka na pravém zápěstí znamenala zabití nepřítele kmene mezi Čukči¹⁶. Taková tetování ale ve společnosti můžeme najít i dnes. Mezi extrémistickými skupinami jako je například skupina „skinhead“ se tetují různá nenávistně rasově orientovaná tetování. Vytetování černé pavučiny mezi skinheady znamená, že úspěšně zavraždili nepřítele skupiny, tedy Afroameričana. Určité statutární vlastnictví spojené s tetováním můžeme dnes najít například mezi motorkářskými gangy v USA. Zde ženy prokazují svou příslušnost členovi gangu tak, že se nechají potetovat ve spodní části zad nad hýžděmi jako majetek gangu.¹⁷

¹⁵ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str. 46-49.

¹⁶ Čukčové – kmen vyskytující se na území dnešního Ruska

¹⁷ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str. 57-59.

2.6 Individualizační funkce

S individualizační funkcí tetování se pojí určitá hrdost a jedinečnost daného člověka. Jde tady o vyjádření hrdosti a spokojenost se svým tetováním, které je součástí identity tetovaného. Tato funkce může být často spojována s funkcí estetickou¹⁸. Dobrým příkladem jedinečnosti, kterou může tetování pro svého nositele mít je tetování „moko“ patřící Maorům. Tetování moko má pro Maory neskutečný význam, náčelníci mohou dokonce používat svůj ornament jako svůj podpis, ale také se jednalo o osobní magickou ochranu nositele. V dnešní době je tato funkce často velmi důležitou součástí moderních tetování. Jedná se hlavně o odlišení od ostatních a ukázání jedinečnosti a výjimečnosti daného jedince. Může se ale také jednat o určitou vzpouru proti normám společnosti. Již v roce 1937 Lékař Otakar Nováček zmiňuje ve své knize zajímavost, jak si někteří lidé nechávají tetovat své tělo jako plátno svého dosavadního života v různých datech či symbolech. Samotný proces tetování je i dnes pro člověka speciální událostí, která je navždy propojena s jeho tetováním a navždy ho zachycuje v čase. I přesto, že dnes není tetování tak životu nebezpečné, jako tomu bylo v dávnějších dobách. Stále je zde ale speciální symbolika tetování, která je spojena s jeho nositelem. Dnes se může jednat například o symboliku jeho zkušeností, zážitků, rodiny, zájmů a mnoho jiných. I když dnes symbolika takových tetování není většinou přímo daná, a tím je prohloubená její individualita a kreativita pro každého jedince.¹⁹

2.7 Komunikační a identifikační funkce

Při pohledu na jakékoliv tetování je zcela zřejmé, že se jedná o nonverbální komunikační prostředek. Nemusí se přímo jednat ani o předem určené symboly, aby něco komunikovaly svému okolí. Každé tetování o jeho nositeli něco sděluje, i když si to nemusí sám uvědomovat nebo sděluje něco jiného, než on sám sdělit chtěl. Každé tetování může být interpretováno jinak, dokonce i způsobem který je pro nositele stigmatizující. Taková stigmatizace měla v různých civilizacích individualizační funkci. Mnoho různých civilizací tetovalo své otroky či zločince. Typické tetování otroků bylo například v Řecku a Římě. Platón dokonce ve svých spisech navrhoval specificky označovat vykradače svatyní na čele. Identifikace zločinců a neposlušných členů komunity se zachovala až do středověku ale i novověku, v této době byli ti nejnebezpečnější zločinci typicky značeni na rameni květem lilie. V roce 1896 byly popsané

¹⁸ AŠENBRYL, D. Tetování (2.díl): Funkce a symbolika. *Český rozhlas* [online]. 17.10.2007 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tetovani-2dil-funkce-a-symbolika-6631677>

¹⁹ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str 59-60.

specifické značky tetování používané v Americe. A.M. Earle popsal, že například písmeno H, které znamenalo „heresy“ označovalo kacíře, dále písmeno M bylo označením vraha tedy „manslaughter“. Takové identifikační označení můžeme nalézt například i v roce 1994, kdy byly zaznamenány fotografie sikhských žen, které byly na čele potetované jako kapsářky. Neslavnou součástí ne až tak dávné historie je i identifikační tetování vězňů v koncentračních táborech. Dodnes je určité identifikační tetování součástí komunikace v různých subkulturách nebo například ve vězeních. Taková tetování jsou spojená s určitým šifrovaným kódem, který je známý pouze specifickým skupinám a slouží jako prostředek jejich komunikace. V roce 1977 byl zveřejněn článek od Josepha Agrise, který popsal tetování očních koutků ve vězení jako komunikační prostředek mezi vězni. Tento plastický chirurg popsal, jak hispánská komunita ve věznicích pomocí tetovaných slz v koutcích oka sdělují, kolik let strávili za mřížemi. Identifikační a komunikační funkce nemusí mít nutně čistě negativní význam. Například na Havaji značil velký počet tetování důležitý a respektovaný rodokmen nositele. Dodnes je tetování často připomínkou a památkou na milované osoby.²⁰

2.8 Sociálně–skupinová funkce

Sociálně–skupinová funkce tetování jasně ukazuje příslušnost k různým skupinám a komunitám. Může se tak jednat o jakékoliv komunity, ať už křesťanské, kmenové nebo čistě zájmové. Jeden z nejstarších tetovaných symbolů, který měl za účel identifikovat určitou skupinu je symbol kříže. Křesťani v dávných dobách byli označeni tetováním kříže, tento zvyk postupně oslabil a tetování se stalo pro křesťanskou víru naprosté tabu. V některých křesťanských komunitách ale toto tetování přežilo dodnes, například v dnešním Egyptě. Tetování, která odlišují jednu skupinu od druhé lze najít například i v Americe u motorkářských gangů. Jejich tetování „1 %“, má označovat, že jedinec je tím jedním problémovým procentem mezi motorkáři a okolí by si na něj mělo dávat pozor. Skupinová tetování vždy doprovázelo určité stigma. Dodnes je problém vstoupit jako potetovaný do japonských lázní, protože zdejší lidé si tetování vykládají, jako součást zločineckých skupin jako je například Yakuza. V 19.století se dokonce objevila teorie italského lékaře Cesara Lombrosa, že tetování je jasnou známkou zločinecké činnosti. Tuto teorii italský lékař zakládal i na faktu, že tetování jsou bolestivá a jelikož se domníval, že zločinci mají určitou necitlivost k bolesti a rádi se zdobí, považoval tetování za jasný znak zločinnosti člověka. Skupinová tetování je možné najít i u

²⁰ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str 51-54..

různých speciálních jednotek. Není tak neobvyklé, že skupinové tetování i dnes lze najít u výsadkářů, mariňáků nebo zásahových jednotek. V takovém kontextu se jedná o určité bratrství a hrdost na svou práci. Skupinová tetování tak nemusí mít nutně negativní význam a stále se hojně vyskytují v dnešní společnosti.²¹

3 Symbol

Symbol je pojmem přesahující do mnoha různých oblastí. Je nejen součástí matematiky, estetiky, umění ale například i filozofie. Slovo bylo původně odvozeno z řeckého výrazu „symballein“, což je výraz, který znamená „složit, dát dohromady. Odvozené řecké podstatné jméno „sýmbolon“ je ve Slovníku symbolů od Manfreda Lukera popsáno následovně: „V původním užití bylo významem slova sýmbolon ‚poznávací znamení‘“.²² Původní slovo symbolon ale bylo užité již dříve, a to ve starověkém Egyptě na olověné značce. Lze se domnívat, že tyto značky mohly mít funkci průkazných známek stejně jako v Antice.²³

Encyklopedie Britannica popisuje symbol jako prostředek komunikace. Symbol okolnímu světu sděluje informace příslušící určité skupině nebo například různé myšlenky a ideály či reprezentuje nebo představuje jiný objekt. Symboly mohou být prezentovány graficky, například symbol kříže, který představuje náboženskou příslušnost ke křesťanské víře.²⁴

Dalšími důležitými pojmy v kontextu pochopení symbolu jsou pojmy: znak a signál. Znak je konkrétní pojem, který se vztahuje k určité oblasti. Znaky, jsou používány jako specifický druh nezaměnitelného kódu například v Morseově abecedě. Na rozdíl od symbolů, které jsou specifické různorodým metaforickým obsahem. Pojem signál lze chápat jako prostředek, který vysílá informaci od zdroje k příjemci takového signálu. Například červená barva na semaforu vysílá řidiči jasný signál k zastavení vozidla. Symbol v sobě kombinuje prvky znaku a signálu. Symboly tak mohou mít pestrý význam, sdělují signály, a tak komunikují s okolním světem. Takový signál ale může být čistě individuální nebo příslušný určité skupině a na rozdíl od znaku není jednoznačný ale spíše abstraktní.²⁵ Pojem symbolika lze popsat jako přiřazení významu

²¹ RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN, 2005, str. 54-56.

²² LURKER, Manfred. *Slovník symbolů*. Praha: Euromedia Group k.s., 2005. str. 503

²³ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str. 13.

²⁴ GAUR, Aakanksha. *Symbol*. *Encyclopedia Britannica* [online]. 2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/symbol>

²⁵ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str. 12.

konkrétnímu symbolu. Takový význam může být reprezentován různými názory, ideály či myšlenkami, které jsou sdělovány skrze symbol a jeho symboliku.²⁶

3.1 Symbol v kontextu tetování

Symbyly nejsou absolutní a pevně dané, jejich interpretace tak může být odlišná člověk od člověka. A se symbyly tetování to není jinak. Každé tetování je nástrojem, který komunikuje a vysílá signály ostatním. Gibson symbyly popsal takto: „*Lidská mysl obecně pracuje a komunikuje prostřednictvím symbolů, jejichž význam překračuje čas i prostor.*“ Taková komunikace vzniká při pohledu na konkrétní tetování. Nositel symbolu skrze své tetování neverbálně komunikuje s okolím a sděluje své postoje, názory, pocity či zkušenosti. Ty však nutně nemusí být okolím přijímány a interpretovány způsobem, jakým nositel zamýšlel ale přesto o nositeli sdělují určité informace.

Některé symbyly tetování mají obecně známý význam, například slza je ve většině případů interpretována jako symbol vraždy, obzvláště ve vězeňském prostředí. To však nutně neznamena, že každý vytetovaný symbol slzy znamená pro nositele to samé, jelikož symbol tetování je čistě osobní záležitostí jeho nositele a nemusí dodržovat význam, který mu udělila společnost.²⁷ Mohou ale také nastat situace, kdy symbolika určitých tetování je veřejně známá specifickým skupinám. V takovém případě pak symbolika funguje jako tajný komunikační prostředek, který je sdílený neverbálně pouze s konkrétní skupinou. Například různá kombinace vytetovaných čísel může znamenat příslušnost k určitému gangu.²⁸ Nebo tetování symbolu středníku většinově vyjadřuje boj se sebevražednými myšlenkami nebo sounáležitost s lidmi, kteří tyto pocity prožívají.²⁹

²⁶ Symbolism. *Dictionary* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/browse/symbolism>

²⁷ LOCHMANNOVÁ, Alena. *Tělo za katrem*. Praha: Academia, 2020.str 224-228..

²⁸ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018, str 15-19..

²⁹ Semicolon tattoo. *Dictionary* [online]. 1.3.2018 [cit. 2022-06-21]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/e/pop-culture/semicolon-tattoo/>

4 Historie a současnost tetování v jednotlivých kulturách

Tetování se po celou historii lidstva vyskytovalo na řadě různých míst, v mnoha rozličných podobách. V následující části bude stručně shrnuta historie a současnost vývoje tetování a jeho symboliky ve vybraných zemích z různých kontinentů po celém světě. Nelze jednoznačně říct, kde se vyskytlo úplně poprvé. První zmínky a důkazy ale sahají až do samotného pravěku.

4.1 Pravěk

Nejstarší objev potetovaného mumifikovaného těla byl učiněn roku 1899 v Egyptě. Nalezeno bylo šest potetovaných predynastických mumifikovaných těl, známých dnes jako „Gebelein mummies“, tedy Gebeleinské mumie³⁰. Na mumiích byly nalezeny obrázky připomínající rohatá zvířata, jež bývala součástí i před dynastického egyptského umění. Dále na nich byly objeveny znaky a tvary, které se ve stejném období malovaly na keramiku při ceremoniálních činnostech. Jeden ze znaků, podobající se holi by mohl podle expertů symbolizovat moc a status, jiné znaky, připomínající písmeno „S“ mohly souviset s plodností a kreativitou³¹.

Jednou z nejznámějších dochovaných potetovaných mumií je „ledový muž Ötzi“. Jeho tělo bylo objeveno vysoko v alpských horách v roce 1991. Tento „ledový muž“ byl nalezen asi 5 300 let po své smrti a odhaduje se, že zemřel zhruba ve věku 45 let. Ötziho tetování sestávala z různorodých čárek a křížků a nacházela se většinou okolo jeho kloubů. Tyto značky se nápadně podobají těm, jež se vyskytují v akupunktuře, která je součástí tradiční čínské medicíny. Z tohoto faktu bylo vydedukováno, že tetování „ledového muže“ měla převážně léčivou funkci³².

³⁰ MILLER, John. *The Philosophy of tattoos*. Londýn: British Library Publishing, 2021, s. 13-15.

³¹ British Museum. World's earliest figural tattoos discovered on 5,000-year-old mummies. *The British Museum* [online]. Londýn, 2018, 1.3.2018 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://blog.britishmuseum.org/worlds-earliest-figural-tattoos-discovered-on-5000-year-old-mummies/>

³² JONES, Tim. Ötzi: Iceman's Tattoos Were Born In Fire. *Anthropology.net* [online]. 21.7.2009 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://anthropology.net/2009/07/21/otzi-icemans-tattoos-were-born-in-fire/>

4.2 Asie

4.2.1 Japonsko

Jedno z nejčastěji užívaných japonských slov pro tetování je „irezumi“. Tento termín se často používal a stále používá pro proces získání tetování, protože doslova znamená „vložit černý inkoust“.³³

Nejstarším obdobím tradičního japonského tetování je období Jomon. Nálezy jílových sošek z tohoto období, nazvaných „dogu“ mají na tělech značky, podobné běžnému tetování na kůži. Poukazuje to tak pravděpodobně na fakt, že v této době (10 000 let př. n. l. až 300 let př. n. l.) již lidé praktikovali „irezumi“.³⁴ Dále byly nalezeny historické texty přibližně z doby 300 let n.l., které potvrzovaly, že japonští muži si tetovali celá těla i obličej. Tetování v japonské kultuře bylo nejen ukázkou hrdinství a přitažlivosti, ale také sloužilo k zahánění zlých duchů nebo zajišťovalo bezpečný přechod do posmrtného života³⁵. Mezi lety 300 až 600 n.l. nastalo negativnější období pro japonské tetování, období Kofun³⁶. Z této doby pochází tzv. postavičky „haniwa“, jež často mívaly zdobené obličej, tyto sošky ale měly spíše obětní charakter, protože byly objevovány v hrobkách.³⁷ Kolem roku 445 n.l. se v čínských kronikách začalo psát o japonském tetování jako dehonestující a primitivní praxi. I když tak první tetování v Japonsku měla spíše rituální nebo obecně dekorativní symboliku, později se proměnila spíše v trest.³⁸

V kronikách „Nihon šoki“, které byly dokončeny v roce 720 n.l., bylo tetování vyobrazeno jako milosrdný trest, který nahradil rozsudek k smrti tím, že odsouzenec byl nad smrti označen v obličejí jako trestanec. Hamako Muradži z Azumi byl takto odsouzen císařem Řičem za přípravu vzpoury. Zhruba do 17. století se tetování považovalo za stejně vážný zločin jako odmítnutí spáchání harakiri. Za vraždu byl kriminálník odsouzen k tetování na čele, tento symbol se lišil podle různých regionů, kde byl zločin spáchán. Takovéto tetování nesloužilo

³³ FIKSA, Radek. *Encyklopedie tetování*. Praha: Bodyart Press, 2020, s. 124.

³⁴ FIKSA, Radek. *Encyklopedie bodyartu*. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2009, s. 51.

³⁵ FAN, Ryan. *Irezumi: The History of Tattoos in Japan: Why are tattoos so stigmatized in Japan today?* [online]. 6.7.2020 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://historyofyesterday.com/irezumi-the-history-of-tattoos-in-japan-a0e77d9a81e9>

³⁶ S, Keo. The culture of tattoos in Japan. *Think Global School* [online]. 13.4.2018 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://thinkglobalschool.org/the-culture-of-tattoos-in-japan/>

³⁷ GORLINSKI, Virginia a kol. Haniwa: Japanese sculpture. *Think Global School* [online]. 2016 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/haniwa>

³⁸ S, Keo. The Culture of Tattoos in Japan. *ThinkGlobalSchool* [online]. 13.4.2018 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://thinkglobalschool.org/the-culture-of-tattoos-in-japan/>

pouze k tělesnému potrestání ale i jako záznam o spáchaných zločinech. Označení zločince ale hrozilo i za menší přestupky, například za krádež.³⁹

Pozitivně se o tetování v Japonsku začalo mluvit s vydáním erotického románu „Největší milovník“ z roku 1682. Autor románu Ihara Saikaku zde píše i o tetováních, které nosily kurtizány. Ty si tak tetovaly znak „inoči“, který měl význam života, nebo se zdobily jmény svých klientů. Skutečný zlom ale nastal až v 18.století, kdy se rozvíjely umělecké formy divadla, například kabuki⁴⁰, zápasy sumó či ilustrace. Tetovat se nenechaly pouze kurtizány, ale i hasiči, či dokonce samurajové. Velmi ceněnou formou umění se stalo „horimono“, což je vytetované umělecké dílo, inspirováno legendami a dějinami Japonska. Prim ale hráli draci. V roce 1872 ovšem nová vláda zpřísnila zákony týkající se tetování ze strachu, že Japonsko bude na zbytek světa působit barbarsky. Japonci tak měli zakázáno se tetovat, ovšem cizinec v jejich zemi mohl získat tetování legálně. Za účelem získání tetování sem přicestovala i nejedna zahraniční známá osobnost tehdejší doby. Potetovat se tu nechali ruský carevič Mikuláš II. nebo vévoda z Yorku. Vliv japonského tetování se rozšířil i za hranice tohoto národa⁴¹.

Do dnešních dní je v Japonsku z dřívějších časů určitá stigmatizace související s tetováním. Velký vliv na negativní pověst tetování měla i zločinecká organizace Yakuza. S ní bývají dodnes vlastníci tetování spojováni. Některé lázně nebo koupaliště stále nepouští dovnitř lidi s tetováním, to se však pomalu, ale jistě začíná měnit s nástupem nové generace a s globálním vnímáním tetování jako módního trendu. Avšak mnozí členové starší generace stále praktiku tetování neschvalují⁴².

³⁹ Crime And Punishment In Japan With Tattooed Faces And Arms. *Tattooartfromtheheart* [online]. 25.7.2019 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://tattooartfromtheheart.com/blog/crime-and-punishment-in-japan-with-tattooed-faces-and-arms/>

⁴⁰ YOUNG, Grace. Kabuki: Japanese arts. *Britannica* [online]. 27.11.2019 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Kabuki>

⁴¹ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Mladá fronta, 2014, s.113-121.

⁴² MEIER, Brad. Tattoos in Japan: Culture Controversy. *The Tokyo Life* [online]. 29.1.2020 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://thetokyolife.jp/tattoos-in-japan/>

4.3 Austrálie a Oceánie

4.3.1 Nový Zéland

Místní obyvatelé Maoři, což v překladu znamená domácí či místní se pyšní svým ikonickým tetováním již od nepaměti. Nezaměnitelné tetování pojmenované „moko” lze jednoduše rozeznat již na první pohled. U mužů toto tetování můžeme vidět v podobě spirálek na tvářích, bradě nebo na čele. Takové tetování bylo pro maorského válečníka podstatnou součástí jeho hrdosti a činilo ho děsivým v boji s nepřitelem.

Moko mělo ale i svůj význam pro maorské ženy. Nejen že mužské tetování bylo považováno za přitažlivé pro ženy, ale i ženy samotné byly potetovány v obličejí. U nich ale moko vypadalo trochu odlišně, vyskytovalo se zejména na rtech, bradě, v některých případech i na nose.

Pro maorské muže bylo tetování v obličejí znakem ušlechtilosti. Tetování v obličejí u žen, vyjadřovalo status a schopnosti dané ženy.⁴³ Tradiční maorské tetování prošlo značným vývojem. Vyvíjelo se z různých přerušovaných čar rozličných barev až po modré spirály, jaké můžeme spatřit na Maorech i v dnešní době.

Roku 1642 se Evropa dozvěděla o existenci Nového Zélandu, a to díky plavbě Abela Janszoon a Tasmana. Ten z Nového Zélandu rychle odplul poté, co se mu dostalo „přivítání“ ve formě následného boje. Po ztrátě několika ze svých mužů šířil zvěsti o krvežiznivosti těchto obyvatel, nikoliv o jejich tetování. Tasmanova loď však nebyla poslední, která připlula ke břehům Nového Zélandu. V roce 1769 zavítal mezi maorské obyvatelstvo známý mořeplavec James Cook. Byl to ale Cookův kolega Joseph Banks⁴⁴, kdo poprvé napsal zmínku o tetování moko. Tento muž se jako objevitel a botanik, zúčastnil hned několika Cookových plaveb. Ke zvěčnění maorského tetování došlo díky malíři Sydneymu Parkinsonovi. Ten na svých obrazech nezachytil pouze těla maorských bojovníků, zhotovil i náčrty tetovacího náčiní.

Tetování ale má pro Maory velký význam, kromě samotné symboliky pro válečníky. Maoři vyjadřovali smír tak, že si navzájem s druhou stranou vyměnili mumifikované a potetované hlavy příbuzných, které byly ukradeny druhé straně. Tímto aktem se mumifikované hlavy vrátily zpět k jejich rodinám. Těmto hlavám se říká „mokomokai” a v roce 1770 si jednu takovou zakoupil výše zmíněný Banks. Tento zvyk se po letech obrátil proti Maorům, kdy se

⁴³ CRAWFORD, Matt. TĀ MOKO: TRADITIONAL MĀORI TATTOO. *100%PureNewZealand* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.newzealand.com/my/feature/ta-moko-maori-tattoo/>

⁴⁴ Joseph Banks – britský průzkumník a přírodovědec

maorské hlavy staly cennou komoditou. Maoři totiž zjistili, že mokomokai mohou vyměnit za pušky a další zbraně. Když ale zásoby došly, uchýlili se k ohyzným činům, tetovali a popravovali otroky a následně pak jejich hlavy prodávali.

Takové vraždění se obrátilo proti veškerému maorskému obyvatelstvu, a všichni potetovaní se tak ocitli v nebezpečí. Maorské hlavy se staly součástí nejen muzeí, ale i osobních sbírek sběratelů. Sbíráni a prodej dospěl tak daleko, že Nový Jižní Wales v roce 1831 zakázal dovoz či prodej maorských hlav. Ve 20. a 21. století se Maoři snažili o získání ostatků svých předků a o jejich důstojné usazení na domácí půdě.

V dnešní době se maorské obyvatelstvo pokouší o oživení popularity svého tetování. Stále existují tatěři, kteří se tomuto tradičnímu způsobu tetování věnují a ve svém tetování vidí velmi podstatný význam. Maorské tetování se ale rozšířilo i mezi ostatní nemaorské civilizace, na což ovšem mezi Maory nebývá nahlíženo tak pozitivně. Příkládají svému tetování velkou roli a nechtějí, aby jiné civilizace tuto roli braly příliš na lehkou váhu. Maoři se stále pokouší o zachování svého kulturního dědictví, které pro ně má nepopsatelný význam.⁴⁵

4.4 Amerika

4.4.1 Mayové

Mayská civilizace je ikonická nejen pro své monumentální a propracované stavby, ale také pro tělesné modifikace, kterým se její představitelé oddávali. Kromě tetování se Mayové nebáli broušení zubů, deformace dětských lebek nebo praktikování piercingů. I když snad každý mezi Mayi byl potetován nebo si brousil zuby, čím extrémnější a bolestivější tělesná modifikace byla, tím více ukazovala na vysoký status svého nositele.⁴⁶

Na historii tělesných modifikací poukazují nálezy na ostrově Jaina. Zde byly objeveny nástěnné výjevy a hliněné figurky. Na území Mezoameriky poprvé vstoupil Hernán Cortés v roce 1519.⁴⁷ Ten však ke svému překvapení na místo zlata, kvůli němuž připlul, narazil na potetované indiány. V roce 1562 byla ale ztracena spousta zdrojů mayské historie. Španělský biskup Diego de Landa nechal spálit 27 mayských kodexů a nařídil za živa upálit i mnoho

⁴⁵ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Mladá fronta, 2014, s. 151-163.

⁴⁶ Mayan Art of the Tattoo. *Historyonthenet* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.historyonthenet.com/mayan-art-of-the-tattoo>

⁴⁷ Hernán Cortés – španělský dobyvatel

mayských obyvatel. Velká část historie této civilizace zemřela s tímto činem. Biskup mayské knihy popsal jako ďábelské pověry a lži. K zásadním motivačním pohnutkám pro tento čin patří mayská mytologie, která se značně odlišovala od typického křesťanství. Ta bývala často součástí mayského tetování.⁴⁸

Po celé Mezoamerice ale křesťané nacházeli důkazy o praktice tetování, kterou bible nepodporovala. Jednalo se o různé nástroje, které byly používány pro tvorbu tetování. Pro mayské obyvatele byla symbolika nejdůležitějším aspektem tetování a se svým tetování byli hluboce spirituálně propojeni.⁴⁹ Jedním z jejich bohů byl i Kukulkan, okřídlený had, zobrazující moudrost a spiritualitu. Symbol jaguára zase ukazoval na hrdost a sílu. Samotný proces tvorby tetování probíhal tak, že nejprve byl daný obrazec vyznačen barvou a poté se do něj řezalo.

I když se při tomto procesu postupovalo po malých částech, stále byl velmi nebezpečný často končivala „kresba“ zahrnutá a tetovanému hrozila infekce. Tetování bylo pro všechny, proto byli potetováni jak muži, tak ženy. Ženské tetování se soustředilo převážně na horní polovinu těla, ženy však nikdy neměly tetovaná prsa. Ta nechávaly bez tetování zejména z důvodu kojení. Muži byli sice potetováni po celém těle, ale zdobit se většinou začínali až se vstupem do manželského soužití.⁵⁰

Bohužel z mayské civilizace se nám dochovaly jen pozůstatky nástrojů, staveb nebo umění. Existuje několik různých teorií, jak došlo k zániku této civilizace. Někteří uvádí, že si konec zapříčinili sami, svou pošetilostí a tím, jak se připravili o dostupné zdroje v souvislosti svými okázalými stavbami. Dále mohlo jít o extrémní sucho, které je zasáhlo, jiní poukazují na vnitřní konflikt, který vedl k jejich zániku. Ať už to bylo jakkoliv, mayská civilizace byla nepopíratelně unikátní nejen svým vztahem k symbolismu tetování, ale jako civilizace samotná⁵¹.

⁴⁸ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Mladá fronta, 2014, s. 62-65.

⁴⁹ RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Mladá fronta, 2014, s. 62-65.

⁵⁰ Mayan Art of the Tattoo. *History on the net* [online]. 15.11.2021 [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: <https://www.historyonthenet.com/mayan-art-of-the-tattoo>

⁵¹ COULTER, Dauna. The fall of the Maya: They did it to Themselves. *Nasa Science* [online]. [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: https://science.nasa.gov/science-news/science-at-nasa/2009/06oct_maya

4.5 Evropa

4.5.1 Řecko a Řím

Existuje několik písemných záznamů zmiňujících tetování na území tehdejšího Řecka a Říma. Většina těchto záznamů se věnuje tetování jako formě trestu. Tetování coby trest se začalo praktikovat na řeckém území zhruba 700 let př.n.l. Tetování byli převážně trestanci a otroci. Díky svému tetování pak byli jednoduše rozeznatelní v případě, že by se pokusili o útěk. Pro kriminálníky bylo tetování dodatečným trestem poté, co si již svůj fyzický trest odpykali. Tetování bylo na velmi viditelném místě, takže i po mnoha letech všichni v okolí věděli, čeho se daná osoba dopustila. Ten, kdo se nechal potetovat dobrovolně, byl společností odsouzen jako obyčejný barbar.⁵²

Řecký autor Herodotos (484–425 př. n. l.) napsal o tetování Thráků. Ti se vyskytovali v oblasti Makedonie a Bulharska a jejich tetování bylo vnímáno thráckou civilizací jako něco speciálního. Ten, kdo byl tetován, byl ušlechtilý, komu naopak tetování scházelo, na toho se pohlíželo jako na člověka z nižšího rodu.⁵³

Tento postoj k tetování nedokazují pouze písemné záznamy, ale také materiální nálezy. Nalezeny byly nádoby s podobiznami thráckých žen, které zde byly vyobrazeny jako potetované. Herodotos ale nebyl jediný, kdo se o tetování Thráků zmínil ve svých spisech. Potetovanost Thráků byla také známá díky dílu „De Officiis” jehož autorem byl Cicero (106–43 př. n. l.). Ten zde v jedné pasáži používá přirovnání „tetovaný jako Thrák“, takže je i možné, že takováto podobná přirovnání se používala více.

Starověcí Římané měli k tetování otroků a trestanců velmi podobný přístup jako Řekové, v některých případech ale posunuli formu tetování jakožto trestu na novou úroveň. Mohlo se například stát, že otroci, kteří byli určeni k prodeji, měli na čele vytetováno, že už si je někdo zaplatil. Římský autor Suetonius⁵⁴ napsal o kruté zábavě císaře Caliguly, který pro svoji zábavu tetoval členy své vlastní rady.⁵⁵

⁵² BELDEN, Elisha. *Tattoo's Dark Days – Ancient Greece & Rome*. *Tattoo.com* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.tattoo.com/blog/tattoos-dark-days-ancient-greece-rome/>

⁵³ KYRIAKOU, G a kol. *Dermatostiksia (tattooing): An act of stigmatization in ancient Greek culture*. *Tattoo.com* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.actasdermo.org/en-dermatostiksia-tattooing-an-act-stigmatization-articulo-S1578219021002456>

⁵⁴ Suetonius – římský autor

⁵⁵ BELDEN, Elisha. *Tattoo's Dark Days: Ancient Greece & Rome* [online]. [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: <https://www.tattoo.com/blog/tattoos-dark-days-ancient-greece-rome/?nopaging=1>

Řecké i římské osobnosti té doby se zmiňují i o Galech, Britech nebo Rumunech. Jedna z důležitých zmínek se datuje do doby návštěvy Británie Juliem Caesarem v roce 55 př. n. l. Julius Caesar si všiml modré barvy britských válečníků a naznačil, že jejich modrý vzhled je činí děsivějšími v boji. Není však zcela jisté, zda se tehdy jednalo o permanentní tetování nebo o pouhé dočasné barvení kůže.⁵⁶

Nejeden z řeckých i římských předků by se nepochybně pozastavil nad tím, jak je tetování samotné vnímáno dnes. Stejně jako je tomu ve většině oblastech Evropy, je tetování v Řecku a Římě běžnou záležitostí. Dokonce existuje samostatná kategorie řecko-římských tetování, která ve většině případů zahrnuje jejich božstva a legendy. V současném světě, je řecko-římská mytologie oceňována způsobem, který by si pravděpodobně tehdejší obyvatelé ani nedokázali představit.⁵⁷

4.6 Afrika

4.6.1 Egypt

Egyptská historie umění je sama o sobě bohatá a tetování není žádná výjimka. V Egyptě bylo nalezeno šest potetovaných mumifikovaných těl z odhadovaného období 3349 až 3018 př. n. l, kterým se říká Gebeleinské mumie, jak už bylo zmíněno na začátku této práce. Nalezena byla nejen mumifikovaná těla, ale také nástroje, jimiž se tetovalo. Archeolog W. M. Flinders Petrie⁵⁸ našel tetovací nástroje, odhadem pocházející z doby 3000 až 1450 let př. n. l. Tyto nástroje se našly v lokalitě Abydos a skládaly se z bronzových jehel a kovových špiček s dřevěnou rukojetí.⁵⁹

Profesorka antropologie a archeologie Anne Austin díky svému zkoumání egyptských mumii zprostředkovala zajímavý pohled na tuto tematiku. Roku 2014 objevila mumifikované torzo, které mělo potetovaný krk i ostatní části těla. Přímo na krku bylo vytetováno Horovo oko. Horus jakožto jeden z mnoha egyptských bohů, symbolizoval sílu a byl reprezentován sokolem. Jeho levé oko symbolizovalo měsíc a schopnosti léčení. Z těchto faktů lze vyvodit, že tetování

⁵⁶ MILLER, John. *The Philosophy of tattoos*. Londýn: British Library Publishing, 2021, s. 31.

⁵⁷ WIKOFF, Alex. Greek and Roman gods have influenced a lot of Western culture — including tattoos. *Tattoodo* [online]. 19.3.2017 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/articles/gods-above-the-greek-and-roman-edition-12882>

⁵⁸ W.M.Flinders Petrie – britský archeolog a egyptolog

⁵⁹ MARK, Joshua. Tattoos in Ancient Egypt. *World History Encyclopedia* [online]. 8.1.2017 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/1000/tattoos-in-ancient-egypt/>

mělo význam nejen v náboženství, ale také v léčivých schopnostech⁶⁰. Dále na těle byly nalezeny i další známky tetování většina z nich však byla zobrazena na viditelných místech. Horovo oko měla tato mumifikovaná žena zobrazeno i na obou ramenou ze zadní části. Spojení těchto různých tetování a hieroglyfů podle Anne Austin ukazuje na fakt, že tato žena byla propojena s náboženstvím nebo mohla být vnímána jako bohyně samotná.⁶¹

Egyptoložka, Joann Fletcher podotýká, že mnohé z těchto žen byly pohřbeny na posvátných místech, ale i tak byly viděny nejvýše jako vysoce postavené konkubíny. Podle Joann Fletcher se ale prokázal minimálně jeden případ, kdy zdárná konkubína byla ve skutečnosti velmi uznávaná kněžka Amunet, jak bylo zjištěno z jejích pohřebních nápisů. Tetování v Egyptě mělo velkou spojitost s jeho symbolikou. Hathor byla další bohyní, která byla velmi hojně tetována mezi ženami. Byla vnímána jako bohyně plodnosti. Její tetování symbolizovalo ochranu dítěte v děloze, a zároveň i ochranu matky během porodu.

V dnešní době je tetování v egyptské společnosti považováno za tabu, jelikož v současnosti je Egypt veden zejména muslimy. Ti jsou silně propojeni se svým náboženstvím, které vidí tetování negativně. V Egyptě se vyskytují i jiné formy náboženství, v jejichž rámci se lidé mohou tetovat. Jedním z takových příkladů je koptská pravoslavná církev, která si tetuje symbol kříže na pravé zápěstí. V posledních letech ale také Egypt zasáhla globalizace, a tetování tak nemusí souviset pouze s náboženskou symbolikou, ale také může jít o formu vyjádření identity. Lze tak prohlásit, že v současné době sice Egypt ztratil velkou část své tetovací kultury, nicméně některé tradice byly zachovány a pod vlivem globalizace se tetování opět vrací do Egypta.⁶²

5 Současné trendy tetování v ČR

Trendy bývají obecně velmi proměnlivé, ať už se jedná o módu, či tetování. To, co je populární, podléhá neustálým změnám. Celosvětově lze najít desítky, možná i stovky různých šířících se trendů v tetování. Jednoznačně a přesně nelze rozdělit trendy tetování v ČR na jasně určené kategorie. Jedno z typických rozdělení trendů tetování v České republice nabízí autor Radek

⁶⁰ PROMEET, Dutta a kol. Horus: egyptian god. *Britannica* [online]. 8.2.2021 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Horus>

⁶¹ AUSTIN, Anne. Tattooing in Ancient Egypt. *ARCE* [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.arce.org/resource/tattooing-ancient-egypt>

⁶² ARAVANIS, Mary. From Identity to Self Expression: The Evolution of Tattoo Culture in Egypt. *Egyptian Streets* [online]. 17.1.2020 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://egyptianstreets.com/2020/01/17/from-identity-to-self-expression-the-evolution-of-tattoo-culture-in-egypt/>

Fiksa ve své publikaci „Tetování“. Tato kniha ovšem není velmi aktuální reprezentací, jelikož byla vydána v roce 2005. Proto pro reprezentaci českých trendů v tetování byla zvolena spíše analýza jednotlivých populárních článků popisujících české trendy v tetování, webových stránek specializujících se na tetování ale také nabídka populárních českých tetovacích salónů jako je například salón „Hell“ nebo „Blackhousetattoo“.

5.1 Abstraktní tetování

V posledních letech velmi popularizovaný styl v České republice i po celém světě. Jedná se o styl tetování, který není předem předmalovaný na šablonu a otisknutý na kůži klienta ale vytváří se tzv. „freehand“, je tedy kreslen tatérem přímo na tělo. Definovat abstraktní styl tetování je téměř nemožné, protože hlavní podstatou tohoto stylu je, že je nepředvídatelný a neodrží se jasně daných pravidel. Primem je tedy kreativita a volná ruka. V tatéřské komunitě je za zakladatele tohoto stylu považován kanadský umělec Yann Black, jehož styl tetování je rozeznatelný na první pohled. Tvoří tetování ve formě chaotických linek připomínající dětské kresby na papír. Tento kanadský umělec tak odstartoval hlavní vlnu abstraktního tetování, která se postupně rozšířila po celém světě.⁶³ Dnes si pod abstraktním stylem tetování lze představit různě volně kreslené umělecké čáry a barevné kombinace.⁶⁴

5.2 Akvarelové tetování

Akvarelové tetování je takové tetování, které svou vizáží připomíná obrazy malované vodovkami. Odtud tedy pochází jeho anglický název „watercolor tattoo“. Není divu, že za zakladatelku tohoto tetovacího stylu je považována malířka Amanda Wachob. Poprvé v roce 1998 spojila své zkušenosti s olejomalbou a převedla svá umělecká díla i na kůži svých klientů.⁶⁵ Tento styl tetování je velmi umělecky založený a nezáleží u něj na přesných precizních linkách a nemá definované okraje ani ohraničení. Takové tetování je lehké, decentní a záleží u něj hlavně na barvách než na samotném černobílém vzoru.⁶⁶

⁶³ Abstraktní tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/abstraktni-tetovani>

⁶⁴ Současné trendy tetování. *Tetovanyholky* [online]. 2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tetovanyholky.cz/blog/souasn-trendy-tetovn>

⁶⁵ Akvarelové tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/akvarelove-tetovani>

⁶⁶ Akvarel. *Homietattoo* [online]. 2019 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://homietattoo.cz/tattoo-styly/akvarel/>

5.3 Biomechanické tetování

Jak už název napovídá, tento styl tetování se zaměřuje na propojení lidské částí s mechanickou za pomoci tetování. Cílem je tak vytvořit iluzi, člověka propojeného s technologiemi, který má určité části těla vyměněné za mechanické. Poprvé můžeme biomechaniku vidět v 80. letech 20. století. Za zakladatele tohoto stylu je považován Hans Rudi Giger díky svému tetování filmového „vetřelce“. Biomechanická tetování jsou zpravidla velmi detailní a složitá a rozhodně se nejedná o práci pro tatéra začátečníka. Tento styl kombinuje vizi budoucnosti s realismem a ve většině případů se vytváří hlavně za pomoci bílých a černých tónů. Není tak pro něj typické používání rozličných barevných kombinací. Styl je čím dál více popularizován a často je jasnou volbou pro fanoušky sci-fi.⁶⁷

5.4 Blackwork tetování

Podstatou tetovacího stylu v blackworku je využití intenzivní syté černé barvy. Tento styl je tak tvořen pouze černými odstíny bez stínování, použití bílé barvy či jiných barevných odstínů. Takové tetování je převážně vhodné pro velké tělesné plochy, aby vynikly tetované detaily. I přes to, že je dnes blackwork popularizován po celém světě, svůj původ nachází v domorodém tetování, převážně v tom Polynésím. Tento styl se tak postupně vyvinul z různých domorodých stylů tetování a převzal od nich geometrické kombinace linek a kopírování linií těla. Samostatně se poté vyvinul a dnes je často kombinován i s různými jinými styly tetování jako je například dotwork. V dnešní době můžeme najít tolik možností a kombinací toho, jak blackwork vypadá, že téměř každé tetování, které je čistě černé lze považovat za blackwork.⁶⁸

5.5 Dotwork tetování

Technika tetování „dotwork“ (práce s tečkami, tečkování) je způsob vytvoření tetovaného obrazce za pomoci jemných teček a čárek. V této technice je věnována pozornost hlavně stínování za pomoci různých teček, vytvářejí se tak v tetování různé intenzity barev podle hustoty a velikosti teček. Dotwork lze nazvat jednou z nejstarších dochovaných technik tetování. Protože se tato technika vyskytuje již u nejstarší dochované potetované mumie ledového muže „Otzihó“.⁶⁹ Dotwork samotný nachází i jistou podobnost v neo-

⁶⁷ SINK, Anthony. Biomechanical tattoos. *Tattooseo* [online]. 2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tattooseo.com/biomechanical-tattoos/>

⁶⁸ Style Guides: Blackwork Tattoos. *Tattoodo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/guides/styles/blackwork>

⁶⁹ AHLGREN, Linnea. Dotwork tattooing. *Vividinktattoos* [online]. 9.3.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://vividinktattoos.co.uk/dotwork-tattooing/>

impresionistických francouzských obrazech, které byly malovány technikou tečkování. Zářným příkladem takového obrazu je například dílo od George Seurata pod názvem „A Sunday Afternoon on the Island of La Grande Jatte.“⁷⁰ Dnes je dotwork populárním stylem tetování, který je velmi hojně kombinován s ostatními styly tetování jako například se dříve zmíněným blackworkem nebo handpokem.⁷¹

5.6 Geometrické tetování

Jak už název napovídá, hlavní podstatou geometrických tetování je jejich tvar. Důležitá je tak precizní práce tatéra s linkami, aby vytvořil přesné, rovné úhly a tvary. Tento styl tetování nemá jasně ohraničené zasazení do světa tetování, v podstatě všechno, kde se viditelně vyskytují geometrické tvary lze nazvat geometrickým tetováním. Tento styl tetování se zpopularizoval hlavně po roce 2010 a populárním je dodnes. Nejčastěji ho můžeme vidět v kombinacích s různými ostatními styly jako je například handpoke. Důležité je ale hlavně uspořádání a hra s geometrickými tvary tak, aby vytvořily různé iluze či zvýraznily jiné prvky daného tetování.⁷²

5.7 Handpoke tetování

Unikátním populárním tetovacím trendem je tetování ve formě „handpoku“. Takové tetování je vytvářeno za pomoci dlouhé jehly na rozdíl od mechanického strojku. Původ tohoto stylu můžeme najít v mnoha různých civilizacích, protože handpoke je hlavním předchůdcem tetovacího strojku po celém světě a používal se jako tetovací nástroj v mnoha domorodých civilizacích. Dodnes se například tetuje tradiční thajské tetování „Sak Yant“ za pomoci ostré bambusové hole. Za handpoke můžeme považovat tetování různými ostrými domorodými nástroji jako jsou například kosti či zuby. Takový tradiční způsob tetování trvá déle než klasické tetování strojkem a je zde velmi důležitá pevná ruka tatéra. Handpoke se používá hlavně u menších, jednodušších a jemnějších tetování. Zároveň však tato technika tetování je šetrnější pro klienta, méně bolestivá a lépe se hojí.⁷³

⁷⁰ LOTH, Gloria. Neo-Impressionism. *Encyclopedia Britannica* [online]. 19.6.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Neo-Impressionism>

⁷¹ Dotwork tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/dotwork-tetovani>

⁷² GEOMETRIC TATTOOS: PASSING FAD, OR PATH TO ENLIGHTENMENT?. *Tattmag* [online]. 9.5.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://tattmag.com/geometric-tattoos/>

⁷³ EISMANOVÁ, Agáta. Handpoke: staronový způsob tetování zažívá velký návrat. *Fashionmagazin* [online]. 20.5.2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.fashionmagazin.cz/handpoke-tetovani/>

5.8 Japonské tetování

Velký trend, který se uchytil nejen v České republice, ale také po celém světě je praktika tradičního japonského tetování. Irezumi tak již není praktikováno pouze ve východní kultuře. Taková tetování zobrazují hlavně mytologická zvířata a legendy v kombinaci s typickými přírodními aspekty jako jsou lotosové květy či třešňové stromy. Podle japonské tradice by každé takové tetování mělo vyprávět určitý příběh a jeho vytvoření japonským mistrům zabere až 200 hodin. S interpretací japonského tetování je to ovšem jinak a tetování zdaleka netrvá tolik hodin, což japonští mistři pak nepovažují za reálné irezumi, které bylo vytvářeno dlouhé hodiny za pomoci dlouhého ostrého bambusu. Japonské tetování můžeme najít vytetované po celém těle nebo na jednotlivých místech, je ale typické svojí výrazností a barevností.⁷⁴

5.9 Minimalistické tetování

S návratem tetovací techniky dotwork se rozšířila i působnost minimalistického tetování. Jedná se o jednoduché maličké tetování, které na první pohled nemusí být ani vidět. Typické pro minimalismus je použití tenčích jehel či handpoku pro docílení co nejjemnějších linek. Minimalismus také využívá co nejméně linií a tvaru pro docílení konkrétního tetování. Nevyužívá velkou barevnou paletu a tetování je spíše schématické a často „nekompletní“, například tím způsobem, že jsou obkresleny pouze vnější linie obrazce.⁷⁵ Nenápadné na první pohled jednoduché obrazce jsou ale precizní a trpělivou prací tatéra, protože tento trend vyžaduje přesnost a pevnou ruku. Minimalismus se ale nevztahuje k žádnému specifickému tématu, lze tak najít tetování inspirovaná zvířaty, hudbou, uměním, přírodou, architekturou či literaturou.⁷⁶

5.10 Oldschool tetování

Velmi specifickým stylem tetování je „oldschool“, tedy v překladu „stará škola“. Nejedná se pouze o specifický styl či techniku ale o celé období tetovací historie. Oldschool se zrodil zhruba v 19.století v Americe a Evropě, odkud postupoval do celého světa. Za popularizaci tohoto stylu se zasloužil převážně americký námořník Norman Keith Collins. Který si svá tetování odnesl z jihovýchodní Asie a později otevřel vlastní tetovací salón ve své domovině.

⁷⁴ Japonské tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/japonske-tetovani>

⁷⁵ Minimalist Tattoos. *Medium* [online]. 31.1.2017 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://medium.com/tattoos/minimalist-tattoos-d42ff801a70b>

⁷⁶ Minimalistické tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/minimalisticke-tetovani>

Zkombinoval tak japonský styl tetování s typicky námořnickým stylem a v podstatě dal dohromady to, co dnes známe jako oldschool. Jedná se o výrazně barevné ilustrace obtažené černými linkami, často doplněnými různými nápisy. Na rozdíl od ostatních stylů má oldschool předem určené symboly, které mají jasně daný specifický význam a jsou hojně užívané.⁷⁷ Většina těchto symbolů má díky svému původu námořnický kontext. Například tetování vlaštovek má symboliku návratu, podle migračního vzoru vlaštovek nebo tetování kotvy má symbolizovat stabilitu. Proto je takové tetování často doplněné o jméno milované osoby. Má být totiž připomínkou toho, co nositele udržuje při zemi a v klidu.⁷⁸

6. Vybrané skupiny spojené s tetováním v ČR

Tetování je příznačné pro různé skupiny a zastupuje mnoho různých funkcí. Jednou z nich je již dříve popsaná skupinově komunikační funkce. Lze tedy ve společnosti nalézt taková tetování, která jsou hojně zastoupená ve specifické skupině a jejich účelem je předávat informace ostatním členům této skupiny. Některé tyto skupiny jsou tak široké, že i když se jednotliví členové osobně neznají, jejich tetování jim napomáhá se rozeznat na veřejnosti a komunikovat spolu navzájem. Tyto skupiny mají specifické symboly, které jsou používány mezi jejich členy. Neznamená to však, že jiné skupiny nepoužívají stejné symboly za jiným účelem nebo, že jejich symboly nejsou používány i lidmi, kteří symboliku neznají nebo svému tetování přisuzují zcela jinou a s konkrétní skupinou se ani neidentifikují. V České republice, stejně jako po celém světě lze najít přesně takové specifické skupiny, které tetování používají jako prostředek komunikace.

6.1 Skinhead

Skinhead jsou velmi specifickou skupinou, která se vyskytuje po celém světě a Česká republika není žádnou výjimkou. Původ skupiny sahá až do 60. let 20. století do tehdejšího Londýna. Tato skupina vznikla jako vymezení pracovní třídy proti tehdy populárnímu hnutí hippies zahrnující lásku a mír. Původní skinhead ale nebyli takoví, jako je známe dnes, jejich původní inspirací byla jamajská imigrantská mládež, která byla součástí pracující třídy. Tato skupina původně nezastupovala antiimigrační rasistické hodnoty, ale hojně se inspirovala jamajské kultuře

⁷⁷ Old school tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/old-school-tetovani>

⁷⁸ TRADITIONAL TATTOO MEANINGS. *Sailorjerry* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://sailorjerry.com/en/tattoos/>

například v hudbě.⁷⁹ V 70. a 80. letech 20. století se skinhead pomalu rozšířili do zbytku světa, převážně do Německa. Původní skinheadi zastupovali hlavní myšlenku protestu, alternativních hodnot a rebelie, která nezahrnovala rasismus či nenávisť. Postupně se ale tato skupina vyvinula spíše v násilné hnutí s pravicovými politickými, rasistickými, nacistickými myšlenkami, pro které jsou v dnešní společnosti známí nejvíce. Typičtí jsou i svým vzhledem, jako je oholená hlava, kované boty či letecké a vojenské bundy.⁸⁰ Mnozí členové skupiny skinhead se také nechávají tetovat. Většina těchto tetování vyjadřuje jejich neonacistické, rasistické, extrémistické myšlenky.

Typickým tetovaným symbolem je hákový kříž, který symbolizuje spojitost s nacismem a víru v to, že bílá rasa je nadřazená. Dalším tetovaným symbolem je dvojice písmen SS, které svým vzhledem připomínají blesky. Tento symbol byl nošen tzv. „Schutzstaffel“ v překladu „ochranou četou“ v nacistickém Německu. Jednalo se o vojáky, policisté či strážce, kteří pracovali v koncentračních táborech za druhé světové války. Tento symbol pro skinhead symbolizuje nadřazenost bílé rasy a podporu nacismu.⁸¹ Méně známým tetovaným symbolem jsou čísla 1488. Číslo 14 zastupuje počet slov ve sloganu, který v původním znění zní takto: „We must secure the existence of our people and a future for white children“ v překladu: „Musíme zajistit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí.“ Zatímco číslo 88 zastupuje frázi používanou v nacistickém Německu: „Heil Hitler“. Každá z osmiček zastupuje písmeno H, protože H je na osmém místě abecedy.⁸²

6.2 Vězni

Jednou ze skupin, která se označuje symbolickým tetováním jsou i trestanci. Po celém světě, existují vězeňské symboly, které jsou specifické pro konkrétní oblast, nebo komunikují na celosvětové úrovni. Dále se může jednat o tetování, která vyjadřují příslušnost ke konkrétnímu gangu.

Jedním z takových je i motorkářský gang „Hells angels“, který působí na celosvětové úrovni. I když se nejedná o zločineckou organizaci je tento gang známý i svým spojením s kriminální aktivitou. Jejich typickým tetovaným symbolem je lebka v motorkářské helmě s křídly, často doplněná o samotný název gangu nebo zkratku AFFA, která znamená: „Angels forever, forever

⁷⁹ Cornish, Lindsay; Kehler, Michael; Steinberg, Shirley R. (2010). *Boy Culture: An Encyclopedia*. ABC-CLIO. ISBN 9780313350818. Archived from the original on 1 December 2020. Retrieved 3 January 2020.

⁸⁰ JENKINS, John. Skinhead: youth subculture. *Encyclopedia britannica* [online]. 16.9.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/skinhead>

⁸¹ *SS Bolts* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/ss-bolts>

⁸² 1488. *ADL* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/ss-bolts>

angels v překladu: „ Andělé navždy, navždy andělé“, což je i slogan samotného gangu. Etnoložka Alena Lochmanová tvrdí, že v České republice není hojně zastoupení tetování zločineckých gangů a pokud se nějaké najde, jedná se o cizinecké gangy například z Ruska.⁸³

Stále se ale vyskytují vězeňské symboly, které mají konkrétní význam. Jedním z tetovaných symbolů, který je velmi populární a má mezinárodní význam jsou písmena ACAB, která znamenají: „All cops are bastards“ v překladu: „Všichni policisté jsou parchanti“. Dalším populárním vězeňským symbolem je pavučina, často tetována na lokti, která reprezentuje rasistické a extrémistické smýšlení nositele tohoto tetování. Ve vězeňském prostředí toto tetování může také znamenat fakt, že tento kriminálník zabil osobu jiné rasy, nebo osobu, která je součástí minority. Jiným populárním vězeňským tetováním v České republice je i tetování ostnatého drátu. Každý uzel, který ostnatý drát má, reprezentuje jeden rok strávený ve vězení.⁸⁴ Velmi populárním symbolem je i slza, která sice může znamenat truchlení či lítost ale typicky v českých věznicích značí převážně vraždu. Mnoho vězeňských tetovacích symbolů tak zastupuje nejen komunikační funkci ale i hierarchickou.⁸⁵

6.3. Křesťané

Snad téměř každé náboženství má určité propojení se světem tetování. Ať už se jedná o jejich používání tetovacích symbolů ve spojení s vírou nebo jejich nenávisť a výslovný zákaz s tetováním samotným. Křesťanství se nachází na obou koncích tohoto spektra. Křesťanská víra je založena převážně na výkladu svaté knihy, tedy Bible. Jeden z veršů, který výslovně tetování zakazuje je Leviticus 19,28 a zní následovně: „*Nebudete svá těla zjizvovat pro mrtvého ani si dělat nějaké tetování. Já jsem Hospodin*“⁸⁶. Tento verš ze Starého zákona, mohl být interpretován mnoha způsoby, ale v tehdejší době sloužil hlavně jako varování před pohanskými praktikami smutku. Různé civilizace jako Izrael, Egypt či Sýrie si tetovali své mrtvé na kůži jako součást truchlení.⁸⁷ V dnešní době v Novém zákoně, lze najít i takové verše, které mohou značit, že tetování je Bibli podporováno. Dle verše z Nového zákona Galatským 6,17, který zní: „*Ať už mě s tím nadále nikdo neobtěžuje. Jizvy na mém těle jsou znamením, že*

⁸³ BHUTIA, Thinley. Hells Angels: international motorcycle club. *Encyclopedia Britannica* [online]. 26.10.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Hells-Angels-motorcycle-club>

⁸⁴ OFFENSIVE TATTOOS: DESIGNS YOU DIDN'T KNOW THE MEANING OF. *Saved Tattoo* [online]. 11.5.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.savedtattoo.com/offensive-tattoo/>

⁸⁵ ŠOTOVÁ, Zuzana. Tetování za mřížemi: Krteček už nefrcí: 28.12.2020. *Investigace* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/tetovani-za-mrizemi-krtecek-uz-nefrci/>

⁸⁶ Leviticus 19,28. *ERF Bibleserver* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bibleserver.com/cs/verse/Leviticus19%2C288>

⁸⁷ GERSHON, Livia. Why Does the Bible Forbid Tattoos?: And have we been misinterpreting Leviticus?. *JSTOR Daily* [online]. 2.1.2021 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://daily.jstor.org/why-does-the-bible-forbid-tattoos/>

patřím Ježíši“⁸⁸, se lze domnívat, že Apoštol Pavel, mohl zmiňovat nejen své jizvy ale také svá tetování.⁸⁹

Ať už Bible vnímá tetování jakkoliv, pravdou je, že dnešní křesťané, a to i na území České republiky, mají svá symbolická tetování, která jsou pro ně významná. Takovým tetováním může být například konkrétní verš z bible, typicky známý kříž nebo zobrazení důležitých biblických postav jako je Ježíš Kristus. Existují ale i jiné specifické symboly, které mají svůj význam. Jedním takovým symbolem je „ichthus“ tedy: „ryba“. Jedná se o jednoduchý symbol reprezentován jako obrys ryby jedním tahem, bez detailů. Toto tetování je symbolem silné víry v boha. Jedním z důvodů, proč je reprezentován rybou je, že Ježíš Kristus nazýval své učedníky rybáři a své následovníky krmil rybami.⁹⁰ Dalším podstatným symbolem je holubice, která je často reprezentována jako duch svatý. Zmíněna je například v příběhu o Noemově arše, kdy holubice donesla Noemovi olivovou větvíčku⁹¹ jako znak naděje na ukončení potopy, protože našla pevninu. Holubice je tak silným symbolem čisté křesťanské víry.⁹²

6.4 Budhisté

Oproti ostatním náboženstvím je buddhismus vcelku benevolentní, co se tetování týče. Náboženství samotné nezakazuje tetování ani na něj nemá vyloženě negativní pohled. Jediným a hlavním pravidlem je, že takové tetování by nemělo porušovat to, za čím buddhismus stojí. Takže například rasistické tetování na buddhistovi by bylo ostatními odsuzováno a tato víra tento typ tetování nepodporuje.⁹³ Mírumilovné myšlenky buddhismu se šíří již tisíce let po celém světě. Není tak divu, že v České republice se můžeme setkat s buddhistickým tetováním. Taková tetování nemusí být nutně nošena pouze buddhisty ale i ostatními lidmi, kteří neznají pravý význam takového symbolu.⁹⁴ Jedním takovým typickým symbolem je například mandala.

Slovo mandala v sánkrtu znamená kruh, tento symbol má mnoho podob, a kromě buddhismu je například i součástí hinduismu. Obecně symbolizuje vesmír, představuje i relaxaci, meditaci a vnitřní mír a má mnoho různých podob. Každá jednotlivá součást mandaly má svůj symbolický

⁸⁸ GALATSKÝM 6: Kristův zákon. *YouVersion* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bible.com/cs/bible/15/GAL.6.B21>

⁸⁹ SMIGA, George. Tattooed for Jesus (Gal 6:17). *Building on the word* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://buildingontheword.org/tattooed-for-jesus-galatians-617/>

⁹⁰ DRISKELL, Robert. What Is The Meaning Of The Christian Fish Symbol?. *What Christians Want To Know* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.whatchristianswanttoknow.com/what-is-the-meaning-of-the-christian-fish-symbol/>

⁹¹ HALE, Richard. Dove Tattoos: Designs, Ideas, Meanings, and Pictures. *Tatring* [online]. 7.6.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://tatring.com/tattoo-ideas-meanings/Dove-Tattoos-And-Meanings-Dove-Tattoo-Designs-And-Ideas>

⁹² Dove Tattoos. *Tattoos love to know* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: https://tattoos.lovetoknow.com/Dove_Tattoos

⁹³ HUNTER, Dan. What Are Buddhists Views on Tattoos?. *Authoritytattoo* [online]. 18.2.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://authoritytattoo.com/what-are-buddhists-views-on-tattoos/>

⁹⁴ *Buddhismus* [online]. Karma Dendrub Dordže [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <http://www.buddhismus.cz/>

význam. Například květiny v mandale symbolizují krásu, duši či pomíjivost ale také různé barvy mají svoji podstatu jako například zelená symbolizuje růst, naději a přírodu.⁹⁵ Každá z mandal má svůj specifický význam, ale obecně symbolizují mír, vesmír, harmonii, celistvost, rovnováhu těla a mysli.⁹⁶ Podstatným tetovaným budhistickým symbolem je i lotosový květ, který oplývá bohatou symbolikou. Tento květ má symboliku spirituálního procitnutí, často značí nový začátek. Lotosové květy rostou v bahnitých vodách, což dává tomuto tetování i symboliku jistého osvícení a znovuzrození.⁹⁷ Roli hrají i různé barvy tohoto květu, například modrý lotos symbolizuje moudrost naproti tomu červený lásku.⁹⁸

⁹⁵ Geometric Mandala Meaning: What does Mandala in Geometry Stand for?. *The yoga mandala store* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://theyogamandala.com/geometric-mandala-meaning/>

⁹⁶ OWERS, Christopher. The Meaning and Symbolism of Mandala Tattoos. *SelfTattoo.com* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://selftattoo.com/the-meaning-and-symbolism-of-mandala-tattoos/>

⁹⁷ Lotosový květ – význam tetování. *Potetovat* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/lotosovy-kvet-vyznam-tetovani/>

⁹⁸ Everything about Lotus Flower: Origin, Symbolism & Meaning. *Snabblooms* [online]. 13.1.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.snabblooms.com/blog/lotus-flower-meaning/>

7 Metodologie výzkumu

Metodologie je součástí práce, která se věnuje strategiím, metodám či posouzení výzkumu.⁹⁹ Pro výzkum jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu a jako výzkumný nástroj jsem si zvolila polostrukturovaný rozhovor.

7.1 Kvalitativní výzkum

Pro práci jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Tato metoda umožňuje hluboké prozkoumávání daného tématu a také je velmi pružná a flexibilní. Metodolog Creswell definuje kvalitativní výzkum jako: *Je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*¹⁰⁰ Kvalitativní výzkum jsem zvolila proto, že umožňuje zkoumání různých jevů, pocitů či názorů informantů do hloubky. Jednou z výhod tohoto typu výzkumu je prostor pro hloubkový popis konkrétního problému. Výzkumník využívá různých kvalitativních přístupů k tomu, aby reprezentoval to, jak informanti vnímají konkrétní téma. Nevýhodou kvalitativního výzkumu může být jeho nemožnost výsledky výzkumu zobecnit či jednodušší ovlivnění výzkumu badatelem.¹⁰¹

7.2 Polostrukturovaný rozhovor

Ve výzkumu jsem použila jako výzkumný nástroj polostrukturovaného rozhovoru. Tento nástroj umožňuje předem strukturovanou přípravu výzkumníka a zároveň nabízí prostor pro změny a modifikace, což bylo mým hlavním motivátorem pro volbu tohoto nástroje. I přes různé změny a modifikace je důležité, aby u každého informanta bylo dodrženo stejné pořadí otázek, jako u informanta předchozího a žádná z otázek nemůže být opomenuta. Polostrukturovaný rozhovor se vyskytuje na pomezí mezi rozhovorem strukturovaným a nestrukturovaným. Polostrukturovaný rozhovor vyžaduje usilovnou přípravu struktury otázek pro rozhovor ale nabízí i volnost a prostor. Důležitou součástí polostrukturovaného rozhovoru je neustálá snaha výzkumníka o pochopení odpovědi informanta, výzkumník se tedy neustále doptává a přesvědčuje se, že informant otázku správně pochopil či, že badatel správně rozumí

⁹⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. s 32-33.

¹⁰⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. s 48.

¹⁰¹ ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: portál, 2007. s 12-24.

odpovědi daného informanta. Z tohoto faktu vyplívá že, jednou z nevýhod polostrukturovaného rozhovoru je jeho časová náročnost. Zároveň však jednou z výhod je jeho možnost provádět zkoumání do hloubky.¹⁰²

7.3 Výzkumný problém

V práci se věnuji problematice symboliky tetování a co tato symbolika znamená pro tetované osoby. Symbolika tetování byla důležitou součástí tetovací kultury již po staletí ale neustále se mění, formuje a vyvíjí. V této části práce se zaměřuji na to, jaký význam má symbolika tetování pro tetované osoby.

7.4 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit význam symboliky tetování pro tetované osoby.

7.5 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou je: „Jaký význam má symbolika tetování pro tetované osoby?“

Vedlejší výzkumné otázky jsou:

1. Je symbolika jedním z podstatných faktorů při výběru tetování?
2. Jak se symbolika tetování mění v průběhu času pro daného jednotlivce?
3. Z jakého důvodu si tetovaní lidé nechávají tetovat různé symboly?
4. Jak na tetované osoby reaguje okolí?

7.6 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl zvolen nepravděpodobnostním záměrným výběrem na základě metody sněhové koule. Metoda sněhové koule je založena na získávání kontaktů na informanty prostřednictvím předchozích informantů, kteří je doporučili. Metoda sněhové koule bývá také označována jako referenční nebo řetězový výběr.¹⁰³ Nevýhodou této metody je možná nereprezentativnost celkového souboru, jelikož předchozí informant doporučuje převážně informanty ze své osobní sociální bubliny. Proniknutí do těchto specifických skupin je ale také

¹⁰² REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních věd*. Praha: Grada, 2009. s 111-112.

¹⁰³ Explorable: Snowball sampling. [online]. [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://explorable.com/snowball-sampling.htm>

hlavní výhodou této metody. Informanty tohoto výzkumu jsou osoby různého věku, pohlaví či pracovního zaměření vlastníci jedno či více tetování.¹⁰⁴

7.6.1 Představení informantů

Informantka č.1 – Vítězslava

Informantka Vítězslava je žena ve věku 26 let. Pracuje jako sociální pracovníce se zkušeností z mnoha různých pracovních prostředí a také se částečně věnuje kariéře v politice jakožto aktivní členka politické strany.

Informant č.2 – Boleslava

Informantka Boleslava je žena ve věku 56 let, která pracuje jako švadlena ve větší firmě. Boleslava je vdaná, má jednu dceru a několik vnoučat. Ve svém volném čase ráda navštěvuje koncerty a festivaly.

Informant č.3 – Lubor

Informant Lubor je muž ve věku 74 let, před odchodem do důchodu pracoval jako zedník a má bohaté vojenské zkušenosti. V nynějším důchodovém věku si užívá klidného života, bydlí v bytovém domě na vesnici se svojí ženou blízko svých rodinných příslušníků.

Informant č.4 – Ctibor

Informant Ctibor je muž ve věku 30 let, vlastní svůj tetovací salón, kde již mnoho let působí jako úspěšný tatér. Mimo práci se věnuje přestavbě rodinného domku, kde bydlí se svojí ženou a dcerou. Ve svém volném čase rád sleduje anime.

¹⁰⁴ SIMKUS, Julia. Snowball Sampling: Definition, Method and Examples. *Simplypsychology.org* [online]. 10.1.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.simplypsychology.org/snowball-sampling.html>

Informant č.5 – Michal

Informant Michal je muž ve věku 24 let, pracující částečně jako pedagog volného času, kde vyučuje o svém největším koníčku kreativní výrobě ze dřeva. V této oblasti i částečně podniká a své výrobky prodává.

Informant č.6 – Bohumil

Informant Bohumil je muž ve věku 41 let, pracující jako dělník. Je rozvedený a má tři děti. Svůj volný čas tráví prací na zahradě jeho rodinného domu či aktivitami zlepšujícími jeho fyzickou kondici.

Informant č.7 – Marcela

Informantka Marcela je žena ve věku 30 let, pracující jako vedoucí rodinného kosmetického salónu a také krajská zastupitelka politické strany. Ve svém volném čase se ráda věnuje skautingu.

7.6.2 Tabulka informantů

Informant	Věk	Pohlaví	Počet tetování	Povolání
Vítězslava	26 let	žena	∞	sociální pracovnice
Boleslava	56 let	žena	4	švadlena
Lubor	74 let	muž	∞	zedník
Ctibor	30 let	muž	∞	tatér
Michal	24 let	muž	2	podnikatel/ pedagog volného času
Bohumil	41 let	muž	2	dělník
Marcela	30 let	žena	1	krajská zastupitelka / vedoucí kosmetického salónu

7.7 Průběh sběru dat

Zvolený nástroj pro sběr dat výzkumu byl polostrukturovaný rozhovor. Před samotným sběrem dat byla sestavena struktura otázek, která byla ve své přesné formě prezentována všem informantům. Samotná struktura byla později obohacena o doplňující otázky, které vycházely ze samotných odpovědí informanta. Ve výsledku, každý informant odpovídal na stejnou základní sadu otázek, která byla obohacena a přizpůsobena jednotlivému informantovi. Na výzkumu se účastnilo celkem 7 informantů, kteří splňovali podmínku pro realizaci výzkumu, kterou bylo vlastnit alespoň jedno tetování. Každý z rozhovorů probíhal tzv. formou „face to face“, kdy se výzkumník setkal s informanty na domluveném místě, kde rozhovor proběhl. Délka rozhovorů se pohybovala asi kolem 40 min. Transkripce dat probíhala písemnou formou a byla doslovná.

7.8 Etika výzkumu

Před zahájením samotných individuálních rozhovorů byl každý z informantů obeznámen s tím, jak bude rozhovor koncipován a jak bude probíhat. Každý z informantů byl upozorněn na to, že rozhovory budou nahrávané na diktafon v telefonu. Informantům také bylo vysvětleno, že nahrávka na diktafon bude určena pouze k převedení rozhovorů do písemné formy, pracovat s ní bude pouze výzkumník se svými nejlepšími úmysly. Informanti byli obeznámeni, že data, která informant sdělí výzkumníkovi budou použita pouze pro účely výzkumu a že výzkumník bude jednat v nejlepším zájmu všech svých informantů. Každý z informantů dostal možnost nahlédnout i na data čerpaná z výzkumu a rozhodnout se, zda stále s účastí ve výzkumu souhlasí či zda chce všechny informace poskytnout. Dále byli informanti seznámeni se systémem anonymizace dat pro účely práce. Všechny rozhovory se odehrály na základě poučeného informovaného souhlasu.¹⁰⁵

¹⁰⁵ ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĎOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: portál, 2007.s 43-50.

8 Interpretace dat

Po dokončení všech rozhovorů a jejich následném přepsání jsem k interpretaci dat využila technik zakotvené teorie. Strauss a Corbinová definují zakotvenou teorii jako: „*Je teorií induktivně odvozenou ze zkoumání jevu, který reprezentuje. To znamená, že je odhalena, vytvořena a prozatímně ověřena systematickým shromažďováním údajů o zkoumaném jevu a analýzou těchto údajů.*“¹⁰⁶ Nejdůležitější součástí této vědecké metody je psaní poznámek a kódování. Otevřené kódování umožňuje výzkumníkovi nalézt v datech témata, které zařadí do kategorií. Tyto kategorie později navzájem propojuje za pomoci axiálního kódování a hledá společné vztahy mezi jednotlivými kategoriemi. Nakonec za pomoci selektivního kódování výzkumník přezkoumává data a věnuje se jejich selektivnímu zpracování. Výzkumník takto s daty pracuje, dokud není interpretace teoreticky nasycena.¹⁰⁷

Po použití těchto metod, byly v datech nalezeny tyto kategorie:

1. Soukromý život
2. Profesní život
3. Volba tetování
4. Vývoj symboliky tetování
5. Osobnost

8.1 Soukromý život

Ze získaných dat, které poskytnuli informanti pro tento výzkum, lze jejich značnou část zařadit pod kategorii: „Soukromý život.“ Tato kategorie popisuje, s jakými reakcemi se informanti setkávají. Tato kategorie byla rozdělena na tři podkategorie vyjadřující druh reakce, které informanti popsali. Těmito podkategoriemi jsou: Pozitivní reakce, Negativní reakce, Neutrální či zvláštní reakce.

¹⁰⁶ STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Albert, 1999.s 14.

¹⁰⁷ ŠVAŘÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ,Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: portál, 2007.s 250-251.

8.1.1 Pozitivní reakce

Součástí každého rozhovoru byly i otázky týkající se reakcí okolí na tetování informanta. Téměř každý informant v rozhovorech popsal nějaký druh pozitivní reakce na jeho tetování. Ať už se jednalo o reakce široké veřejnosti nebo blízkých daného informanta. Pouze Michal se nesetkal s pozitivními reakcemi od okolí.

Šest informantů se většinou setkává s pozitivními reakcemi na svoje tetování. Vítězslava: „Přítelovi *se to líbí, ten si myslí, že je to sexy a nikde nebyl jako žádnéj problém, že by mi jako někdo řekl ať už se netetuju nebo něco takovýho, je velmi respektující a sám potetovaný, takže v pohodě.*“ Bohumil: „*No jakoby nemají s tím problém, spíš se jim to líbí, souhlasí, líbí.*“

Lubor doplnil: „*No tak asi nikomu to nevádí, občas někdo řekne: „Jo vypadá to dobře“ nebo řeknou, že je to pěkně udělaný nebo tak.*“

Boleslava zmínila, jak jí a její okolí může pozitivně ovlivňovat její tetování, které vyjadřuje lásku k hudbě a slouží také k navazování vztahů. Řekla: „*Když šel naproti mně, tak jsme oba řekli: „Ahoj rodino!“, že jsme se hned jako poznali a už víš, kam toho člověka zařadit.*“ Tetování jim tak pomohlo v pozitivní identifikaci a oba se rozeznali jako členové stejné skupiny. Obdobným způsobem informanti popisovali jako součást pozitivní reakce i rozeznání specifické skupiny na veřejnosti, které jsou součástí. Vítězslava řekla: „*Tak jako když já mám věž z pána prstenů na noze, tak fanoušek pána prstenů to pozná, takže můžeš říct: „No jo, my jsme vlastně kámoši.*“ Pozitivní reakcí pro informanty je i to, když je někdo identifikuje ze stejné skupiny.

8.1.2 Negativní reakce

Přestože reakce které informanti zažili byly vesměs pozitivní, občas se objeví i nějaká negativní. Michal řekl: „*No prvotní reakce, to ještě žili prarodiče, babička, jelikož byla silně věřící křesťanka a je tetování v rozporu s křesťanstvím, tak mi to zase chtěla setřít drátěnkou, děda byl taky dost nasranej.*“ Dále Marcela řekla: „*Tak rodiče jsou taková typická generace, který no, když jsem tatkově řekla, že půjdu na tetování, tak měl takovej postoj, jako: „A musíš a proč?“*“

Negativní reakce si informanti vysvětlovali různě, nejčastěji uváděli spojení se stereotypy a předsudky. Bohumil řekl: „*Spousta lidí to ale může soudit, no tenkrát bývaly problémy s náušnicemi, pak s tetováním, že to mají jen kriminálníci nebo námořníci, to se říkávalo.*“

Do konfliktu ohledně tetování se informanti dostali v rámci střetu generací. Michal: „Hele myslím si, že je to nějaký mindset právě jako starší generace, kterej si víc hraje na normalizaci společnosti. Má větší problémy s tolerancí z nějakých odchylek a zároveň si myslím, že tam je přesvědčení, že tetování patří k podvratnejm žívlům a že to není něco, co by slušnej člověk měl mít“ Boleslava si uvědomuje že je také rozdíl v tom, do jaké věkové kategorie člověk patří: „Víš co, jedna věc je, když je člověk mladej, jo a máš něco výstředního na sobě, ať už oblečení nebo tetování, nebo nějaký ty různý ozdoby, tak každej na to reaguje jinak, jo?“

I samotní informanti trpí předsudky vůči specifickým tetováním. Ve všech případech se jednalo hlavně o obecně známé nenávistné symboly. Ctibor: „No tak to už je něco jinýho, to už jsou prostě idioti a oni to jako potřebujú dokázat aji svýmu okolí, tam už ty lidi jako neřeším, já celkově lidi neřeším takhle. Jako kdybych někoho takovýho viděl, tak bych se asi trochu podivil no, no asi bych se s ním nebavil, no.“ Jakožto tatér tak Ctibor popsal i předsudky, které mají někteří jeho zákazníci: „A já si říkám „Jo dobře, ty jsi tady necháváš tetovat hodiny s patnácti dětma, ale odsuzuješ člověka, co si nechá vytetovat kolotoč.“ To je jako, no proč, no.“

Vítězslava jako jediná ale popsal i nevyžádané či oplzlé reakce na její tetování: „No pak můžou přijít takový ty oplzlý reakce: „No a kde všude máš ještě tetování?“ Na tento typ reakce Vítězslava raději neodpovídá anebo odpoví tak, aby člověk pochopil, že co řekl je nevhodné.

8.1.3 Neutrální či zvláštní reakce

Některá tetování působí na okolí neutrálně. Marcela řekla, že nejčastější reakce, se kterými se setkává jsou ty zvláštní, které neumí zařadit jako negativní nebo pozitivní, řekla: Řeknou mi něco jako: „Mě jako tetování moc nebere ale na tobě je to dobrý.“ A já si pak říkám, co to vlastně znamená?“

Bohumil řekl: „Hodně lidí si ani nevšimne, oni se totiž většinou dívají do očí, takže se ti může i stát, že vlastně s někým sedíš dennodenně a on ti po dlouhé době řekne: „Jo ty máš vlastně tohle, já jsem si tě nějak neprohlížel.“

8.2 Profesní život

Kromě soukromého života ovlivňuje tetování informantů nějakým způsobem i jejich profesní život. Tato část práce mapuje, s jakými se setkávali reakcemi, či jaký mají přístup a názor na to, jak je tetování vnímáno v profesním životě. Tato kategorie je rozdělená na dvě podkategorie, kterými jsou: Pozitivní pohled a Negativní pohled.

8.2.1 Pozitivní pohled

Informanti sdělili své osobní zkušenosti týkající se jejich profese a tetování, které byly převážně pozitivní. Marcela řekla: *„Hmm no já vedu salón s pedikúrou, tam jsem dost často na recepci ale tam to jako vůbec nevadí, tam je plno těch zákazníků rakušáků, co tam jezdí s tetováním, protože tam je to ještě víc rozjetý.“*

Vítězslava: *„Chtěla jsem to skloubit se svým životním stylem, že jsem nechtěla studovat práva nebo doktórinu, protože jsem se na to nehodila, necítila jsem se na to, a vlastně když jsem našla obor sociální práce a antropologie tak jsem si říkala: „Tak to je supr, to jsou přece cool potetovaný lidi.“ A zase tak nějak extra jsem se nespletla.“* Zároveň i řekla: *„Já jsem se v rámci profese nikdy nesetkala, že by mě někdo nechtěl zaměstnat nebo mi to vyčítal.“* Žádný z informantů nebyl v ohrožení ztráty nebo příjmu na pracovní pozici, kvůli jejich tetování.

Informanti se také podělili o svůj osobní pohled na to, jak je tetování vnímáno v profesním životě. Všichni informanti zmínili postupné uvolňování hranic na pracovním prostředí, a že je tetování více akceptováno, než kdy bylo předtím. Bohumil: *„Hele ale všechno se polevilo, protože dneska už se to bere jako diskriminace.“* Ctibor řekl: *„Dneska už jsou lidi víc zvyklí na tyhle všechny výkyvy, protože je dneska potetovanej kde kdo, takže už se to neřeší tolik.“* Každý z informantů viděl v tomto směru pozitivní vývoj ale stále nějakým způsobem vyměřené hranice. Nikdo z informantů se ale nesetkal s tím, že bych jejich tetování nějak ovlivnilo jejich pracovní pozici.

8.2.2 Negativní pohled

Ve výzkumu se vyskytl převážně pozitivní pohled, ale naskytl i nějaký ten negativní. Našli se informanti se zkušenostmi, kdy jejich blízcí museli ve své profesi tetování schovávat. Nikdo z informantů se však s touto situací nesetkal osobně. Tři informanti se vyjádřili, že se jim nelíbí předsudek, že lidé na specifických pracovních pozicích nesmí být tetováni. Bohumil řekl: *„Proč*

bych se nemohl koukat na potetovanýho bankéře, když ti jde avatar do vlády, ne? Pak berou bankéře jako nějaký vyšší postavení, jak vyšší postavení, však je to borec, co má maturitu ne? Středoškolák s maturitou, lidi s daleko vyšším vzděláním jsou stejně potetovaní a dělají tu práci a jsou zaměstnaní ale tady si budou hrát, že je to čistá práce. Nebo učitelé, proč to berou jako špatnej vzor, ti řeknou: „Nevadí, že jsi nejlepší učitelka ale jsi potetovaná a nejseš teda dobrý vzor?“ Co to má za vliv? To už je pak diskriminace.“

Jediná Boleslava řekla: „No já si myslím, že to bude vadit pořád, věř tomu, že jo. Asi to furt spoustě lidí přijde, že to není normální.“

Marcela řekla: „Možná v tý politice si to dokážu představit, že na to ještě někdo kouká, protože někteří politici jsou tam pořád šedesát plus. No jo, by si asi říkali: „Co to jako je, kdo to přišel?“ Ale to si myslím, že už je efekt té mé politické strany, protože je věkově mladší než většina ostatních.“

I přesto, že informanti popsali vývoj a posun v negativním postoji vůči tetování na pracovišti. Sami vidí určité hranice, které by nepřešli. Pro všechny informanty je hranicí obličej. Michal: „Myslím si, že jediný tetování, který by mohlo ovlivnit moji profesi by bylo tetování na obličej, co se týče tý pedagogiky a tam se mi to upřímně nelíbí. Myslím si, že se vnímání o tetování posunuje a posunulo se jako k toleranci, ale pořád výrazný tetování obličeje by bylo překážkou pro tu práci, ať už ze strany rodičů nebo zaměstnavatele. Ale není to překážka sama o sobě, ale spíš jako ten společenskej postoj k tomu.“

Ctibor řekl: „To už musí mít člověk pokérovanou hlavu, aby si toho někdo všiml a nějak to řešil.“ Každý informant také považoval nenávistná a odsuzující tetování za nemístná a vyjádřili svůj nesouhlas s takovými tetováními.

Jediný Bohumil zmínil hranici, kterou jsou drogově motivovaná tetování: „No známej má třeba, že jo z nerozvážnosti, blbej byl tak jehlama si tady vytetoval THC, jo byl hloupej samozřejmě ale dneska už je trochu starší ale takový tetování mu ale zůstane nadosmrti, co s tím teďka chceš dělat? Takhle někam půjdeš a uvidí THC, tak může odpovědět: „Já jsem byl mladej a blbej, jako bohužel.“ Tak se na něj podívají, jestli bude ještě tak blbej i v tý práci.“

8.3 Volba tetování

Následující kategorie mapuje to, jak informanti vybírali svoje tetování. Tato kategorie se tak zaměřuje na to, co hraje roli při výběru tetování těchto daných informantů. Jak informanti uvažují nad tím, co si nechají tetovat a co je pro ně faktorem, když si tetování vybírají.

8.3.1 Inspirace

Velkou součástí výběru tetování informantů byla nějaká počáteční inspirace. Něco, co se stalo tím hlavním impulzem, který je motivoval se nechat tetovat.

8.3.1.1 Inspirace vztahy

Čtyři informanti se nějakým způsobem inspirovali svými vztahy. Lubor *„No zase jsem to viděl u vnučky, tak jsem chtěl vědět kde to je, tak jsem tam zašel a zeptal jsem se.“*

Vítězslava jako jediná vyzdvihla důležitost vztahu s tatérem nad tetování samotné. Řekla: *„Takže tam vlastně nebyl moc prostor pro nějaké smlouvání, co jsem si mohla vybrat je, jestli ta panda bude usměvavá nebo rozverná s vyplazeným jazykem, tak jsem si vybrala tu rozvernou pandu a mám ji prostě tady a vzpomínám na to s láskou, protože to byla vtipná situace a bylo to jako moc milý a příjemný a byla jsem moc ráda, že mě moje jako nejlepší kamarádka mohla potetovat.“*

Marcela řekla: *„Právě v ten moment po tom rozchodu jsem to tak jako zhmotnila, že jsem si říkala, že si chci natetovat, víš co, jak se říká, že lidi si vytetujou jméno toho chlapa, a tak jsem si řekla, že si vytetuju tu pravou lásku. A nechala jsem si vytetovat skautskej symbol.“*

8.3.1.2 Inspirace zájmy

Čtyři informanti byli inspirováni u některého ze svých tetování svými koníčky. Ctibor řekl: *„Hmm já bych vzal jako třeba celej přední hrudník, břicho a torso zepředu, tak tam už mám tři nějaký věci, který chci spojit do jednoho celého celku, a mám vlastně filmovou tematiku. Jako filmy, co se mi líbí, seriály, pohádku tam mám a věci který mám fakt jako rád, tím pádem jako to mám nějak zkombinovaný v sobě.“*

Dva informanti se specificky inspirovali svojí láskou k fantasy žánru. Michal řekl: „*Ten proces asi vzniká v moment, kdy mě něco zaujme natolik, že si to chci nechat vytetovat. Když uvedu příklad, když jsem četl Zeměplochu, tak jsem si hned řekl, že Krysí smrt' je něco, co nutně potřebuju mít na ruce.*“

Vítězslava řekla: „*Na týhle fantasy noze mám prostě výjevy z mý oblíbený sci-fi a fantasy literatury, a to mi pomáhá se v tom tetování cítit dobře.*“

8.3.1.3 Inspirace vzpomínkami

Další zastoupenou kategorií inspirací pro informanty byly jejich vlastní vzpomínky, čtyři informanti vlastní tetování týkající se jejich vzpomínek. Mnoho těchto vzpomínek bylo spojeno s důležitými vztahy či osobami v jejich osobním životě. Ctibor: „*To všechno máš v těch vzpomínkách, který si vybírám, protože já mám třeba na noze, mám jako nápis: „Dávej na sebe pozor.“ To je věc prostě, co nám vždycky máma říkala, když jsme někam šli.*“

Boleslava řekla: „*Je za tím rodinej příběh, tady ten klíč, je tam vlastně datum narození a úmrtí mého otce.*“

Ve výzkumu se ale našel i jeden informant, který byl inspirován čistě svojí zkušeností a zážitky z jeho mládí. Jeho tetování tak bylo inspirováno specifickým obdobím jeho vojenské služby. Lubor: „*Já jsem ho měl jako na vojně, jsme to, jako když jsme někam šli, tak jsme ho nosili, byl to jako třeba tankisté měli tank, že jo my jsme měli, jako ta elita černí baroni, jak tomu říkali, jo jsme měli tady ten.*“ Dále řekl: „*No připomíná, no, jaký to tam prostě bylo na vojně, zážitky no dobrý.*“

8.3.1.4 Inspirace estetikou

Dva informanti výzkumu také zmínili, že jejich první tetování byla inspirována čistě estetickou stránkou tetování, protože se jim tetování prostě líbilo a chtěli si ho nechat vytetovat. Boleslava řekla: „*No to první bylo spíš takový pro okrasu, ale ty potom byly spíš, že už nad tím přemejšším.*“

Bohumil, který v rozhovoru řekl: „*Hele jedno tetování, co jako mám, to je prostě, že jsem ho chtěl, jako mít náramek a vymyslel jsem si ho sám, více méně je to spíš touha jakoby.*“

8.3.2 Faktory ovlivňující výběr tetování

Kromě počáteční inspirace, která vede informanty k tomu, aby se nechali potetovat, je zde i několik vedlejších faktorů, které ovlivňují volbu jejich tetování. Těmito faktory jsou: Finance / dostupnost služeb, tatér a symbolika vs. estetika.

8.3.2.1 Finance/ dostupnost služeb

Prvním podstatným vedlejším faktorem, je otázka dostupnosti tetovacích salónů v okolí konkrétního informanta. Bohumil řekl: *„V mládí se to odkládalo a odkládalo až prostě jsem jednou řekl, že jo, a tak jsem šel, no. Ani ne kvůli penězům, ono totiž tenkrát hele, tenkrát takový ty tattoo studia tu nebyly, všechno se dělalo v Brně a tak.“*

Důležitá pro informanty je i otázka peněz, i když Bohumil řekl, že peníze nejsou konkrétně pro něj podstatný faktor, všichni ostatní informanti to vidí jinak. Informantka Vítězslava v rozhovoru řekla: *„Když přemýšlím u tetování, tak u toho možná hraje roli i cena, nechci na tom šetřit, ale zároveň si nemůžu dovolit za to zaplatit majlant.“*

Michal řekl: *„Já jsem k němu přišel a říkám: „Chtěl bych něco na hrud’, chtěl bych tam tohle.“ a on říká: „Jo to by tě vyšlo na sedmnáct možná dvacet tisíc, ale já ti to udělám zadarmo.“ Takže nečekáme na nic.“*

8.3.2.2 Tatér

Dalším neméně podstatným faktorem pro informanty byla úroveň vztahu s tatérem, který je má tetovat. Důležité byly hlavně sympatie k určitému tatérovi, tatér musel být minimálně sympatický s příjemným přístupem. Žádný z informantů se nechtěl nechat u tatéra, se kterým by si minimálně nemohl během samotného procesu tetování povídat.

Marcela: *„A pak jsem jednou šla kolem toho studia, tady v centru, tak jsem si řekla: „Tak se tam alespoň zastavím, podívám se. A ona zrovna má ještě jako dceru ve skautu, takže přesně věděla, když jsem jí to naznačila a ona mi ještě říká: „Teď se mi tady uvolnilo místo za tři tejdny“ A já úplně hned: „Yes, klidně, jdu do toho, jo, jo jo.“*

Ctibor: „*No spíš se jako hodně dívám, kdo mi to bude dělat. Jako řeším tady ten styl, řeším hodně jakoby co to bude, jak to bude vypadat a takhle, už se dívám na ty práce těch lidí, že nevybírám tatéra stylem: „Ten je blízko, ten je levnej.“* Ctibor ve svém přístupu nebyl sám, téměř každý z informantů zmínil určitou rešerši jejich budoucího tatéra předtím, než ho navštíví.

Jediný informant Michal řekl, že si tatéry nevyhledává a je v tomto více impulzivní. Řekl: „*Já jsem ji viděl poprvé v ten víkend, a jako teda podruhý, hele hrálo to, že jsem byl u ní doma, a že měla chuť tetovat, že to byla domluva na místě, žádný jako, žádná potřeba vymýšlení termínu, zálohy a takových věcí.*“

8.3.2.3 Symbolika vs Estetika

V neposlední řadě hraje roli při výběru tetování i symbolika. Šest informantů referují na jejich osobní symboliku tetování, kterou si sami vytvořili, která se neřídí nikým jiným než jejich vlastní osobou. Jediný informant, který referoval na obecnou symboliku konkrétního tetování byl Bohumil řekl: „*Více méně ale ono, když by sis někde našla tady tohle, on ti každej na to napíše defacto něco jinýho, více méně kruhy vlastně znamenají dejme tomu z vesmíru, že je to oběh furt dokola, že to jako nekončí ale pak je to teda myšleno, jako život, smrt, život, smrt, život jde dál jakoby.*“

Všichni ostatní informanti měli pro své konkrétní symboly určený svůj vlastní význam. Marcela: „*A nechala jsem si vytetovat skautskej symbol. Protože skauting je prostě věc, co mě jako, co mám od mala a hodně mě to drží a hrozně mě to nabíjí, lidma, emocema a tak jsem si řekla: „Jo to je ta true love.“ S tou nebudu za pět, deset let toho litovat, protože furt to budu mít ráda.*“

Informanti také popsali vztah symboliky a estetiky. Vyjádřili se, co je pro ně důležitějším faktorem při výběru tetování a jak na těmito faktory uvažují. Všichni informanti se vyjádřili o symbolice jejich tetování jako o podstatném faktoru při výběru tetování. Jednoduše řečeno, každý z nich řekl, že tetování pro ně musí něco znamenat. Každý z informantů vlastní symbolické tetování. I přesto, že Bohumil a Boleslava se vyjádřili, že mají tetování bez symboliky, taky ale dodali, že všechna jejich následující i budoucí tetování symboliku mají a mít musí.

Většina informantů ale estetiku a symboliku vidí na stejné úrovni důležitosti. Výjimkou je Michal: „*Asi ten motiv je pro mě důležitější, takže bych to viděl tak motiv 60 %, symbolika 40 %.*“ Pro všechny ostatní jde symbolika ruku v ruce s estetikou. Lubor řekl: „*Obojí aji no. To může jít ruku v ruce, no jasný že může.*“

8.4 Symbolika

Každý z informantů vyjádřil nějaký svůj vztah k symbolice jejich tetování i k symbolice tetování jako takové. Kategorie symboliky je rozdělená na dvě podkategorie: symbolika tetování a vývoj symboliky tetování.

8.4.1 Symbolika tetování

Vytváří si informanti symboliku tetování sami nebo se řídí předem danou obecnou symbolikou? Pouze jeden informant se řídil obecně danou symbolikou tetování. Pro všechny ostatní informanty je symbolika tetování subjektivní a vytvářejí si ji sami.

Michal řekl: „*Můj vztah se smrtí je jako, jak to říct, definitivní v ohledu toho, že je to fakt na dlouho. Takže mi to trvalo, nějakým způsobem se s tím vypořádat a vypořádávám se prakticky doted', a ještě mi jako pomřela velká část rodiny, takže tam jsem musel tu otázku řešit velice brzo. Tak proto jsem si získal takovou zálibu v kostech a lebkách. Protože je to takový estetický a zároveň krásný, čistý a dál mi to jako pomáhalo, když to hodnotím zpětně se smířovat s koncem života.*“

Marcela řekla: „*Ale právě v ten moment potom rozchodu jsem to tak jako zhmotnila, že jsem si říkala, že si chci natetovat, víš co, jak se říká, že lidi si vytetujou to jméno toho chlapa a tak, tak jsem si řekla, že si vytetuju tu pravou lásku. A nechala jsem si vytetovat skautskej symbol. Protože skauting je prostě věc, co mě jako, co mám jako od mala hodně mě to drží a hrozně mě to nabíjí, lidma, emocema, a tak jsem si řekla: „*Jo, to je ta true love.*“*

Ve výzkumu se vyskytli také dva informanti, kteří přinesli unikátní pohled na toto téma. Oba se svými zkušenostmi v tetovacím oboru mají na symboliku tetování komplexní pohled.

Vítězslava řekla: „Protože se tetuju už dlouho, tak to bylo eh všechno musela nějak souviset s mým životem, že to muselo něco znamenat, symbolizovat, že bez toho je to přece prázdný, že takhle se to přece nemá dělat. Pak zas jsem nad tím jako přemýšlela a začala tyhle hranice rozpouštět, protože to vlastně, teď si vlastně uvědomuju, že za to může jedna z mých brigád, protože jsem pracovala jako asistentka tatéra, a právě jsem dělala objednávky, že mi třeba psaly stovky lidí denně, to byl fakt vytiženej tatér a všichni tam prostě psali svoje příběhy ve stylu: „Měl jsem rakovinu, tak bych prostě chtěl znázornit ten boj.“ Nebo: „Tady mám dítě, který umřelo, chci vytetovat jeho obrázek.“ A já, jak jsem ty příběhy denně četla, vlastně jako mi začalo to tetování připadat stejně prázdný, jako by ten člověk pro to tetování příběh neměl.“

Ctibor jakožto tatér řekl: „Občas jsou ti lidi strašně moc sdílní až jako zbytečně a úplně jako dřív jsem to brávil, že jsem byl hodně empatickej a pak jsem si říkal, že už jako nemůžu. Měl jsem tady pána, kterej mi vyprávěl, jak prodělal rakovinu a tam rakovinu a je nemocnej a todle a už dvakrát málem umřel a on odcházel a já jsem se tady sesouval, že jako umřu. Takže už jsem přestal být tak empatickej k těm lidem a je mi to fakt úplně jedno asi. Jako jo, poslechnu si to, přečtu si to, nevyjadřuju se většinou k tomu. To už pak neřešíš. Občas je to na palici, no.“

Oba tyto informanti sice poskytli svůj unikátní pohled, ale stále se vyjádřili, že symbolika tetování je pro ně důležitá pouze o ní uvažují jinak. Ctibor: „Když nemají ten symbolický vztah, tak to budou častěji nechat předělávat. Taky záleží na těch motivech, který si vyberou, jsou i motivy, který jsou jako neutrální, a jsou v pohodě a pak jsou motivy, prostě který začnou lidi srát časem ale to už, člověk prostě mění názory.“

8.4.2 Vývoj symboliky tetování

Vývoj symboliky tetování je téma, na kterém se informanti jednoznačně neshodli. Z osobních zkušeností tři informanti řekli, že některé z jejich tetování změnilo symboliku nebo se tato symbolika vyvinula a posunula dále. Čtyři informanti ale řekli, že nic takového u svého tetování nezaznamenali a jejich tetování pro ně znamená stále to samé. Někteří z nich řekli, že jejich tetování je moc mladé na to, aby se takhle mohlo vyvinout, a tak to stále vidí jako možnost do budoucna. Jediný Bohumil řekl: „Ne, je to furt stejný, život jde dál, nebylo to ani na truc něčeho, já nevím, teď jsem začal žít nově život, tak jsi jdu udělat tetování. To vůbec ne, že jo. To ani nejde, to, co jsi prožila nevrátíš, že jo. To, co tě čeká zatím neprožiješ.“

Michal řekl: „*Ale já jsem hrozně dobrej v obkecávání věci a mám jako nespoutanou fantazii a já si ke každému tetování zpětně najdu jako nějakou symboliku.*“

Ctibor: „*Jo, určitě, u nápisu na hrudniku, což je ironie, protože je to první moje tetování a mám tam vlastně napsaný: „Nic není navždy“, což jako celý to tetování je prostě skvělý a teď vlastně ho postupně předělávám. Jo, takže doslova, nic není navždy.*“

8.5 Osobnost

Poslední kategorií výzkumu je kategorie týkající se osobnosti informantů. Šest Informantů, převážně mluvili o své osobnosti ve spojení s jejich tetováním. Vítězslava: „*Já si myslím, že všechny moje tetování odráží nějakou část mojí osobnosti. Na týhle fantasy noze prostě výjevy z mý oblíbený sci-fi a fantasy literatury, a to mi pomáhá se v tom tetování cítit dobře. Vždycky to vyjadřuje nějakou část mý osobnosti, která patří do nějaké subkultury.*“

Michal řekl: „*A důvodem, proč tam mám kočičí lebku je asi ten, co by asi nejvíc nevěřící člověk, kterýho znám, kterej jako nevěřím na duši, nevěřím na nebe, na náboženství bla bla bla. Takže můj vztah se smrtí je jako, jak to říct, definitivní.*“

Ctibor řekl: „*Ty jo já fakt nevím, já mám za vším něco, něco mám jen proto, že se mi to líbí a mám to rád a chci to mít furt u sebe.*“

Jediný informant, který se nijak nevyjádřil ke spojení tetování a symboliky tetování je Bohumil. Všichni ostatní informanti se v tomto spojení vyjádřili a nějakým způsobem popsali tetování jakou součást jejich osobnosti.

9 Shrnutí

V rámci výzkumu byla stanovena hlavní výzkumná otázka: „*Jaký význam má symbolika tetování pro tetované osoby?*“ Z dat sesbíraných ve výzkumu je zřejmé, že symbolika tetování opravdu význam pro tetované osoby má. Nachází se zde symbolika, která je velmi osobní a specifická pro každého informanta a má mnoho podob. Tetování informantů má symboliku připomínky důležitých životních momentů, ukončení či překonání životních etap, vzpomínky na milované osoby, zobrazení osobních zájmů a koníčků, vývoje osobnosti či schopností. Symbolické tetování se stává součástí informanta samotného a odráží tak často i jeho samotnou osobnost. Symbolické tetování se pro informanty stává jejich důležitou součástí,

kteřou vystavují na obdiv na svých tělech. Není tak pochyb, že symbolické tetování je důležitou součástí jejich života.

Dále byly ve výzkumu stanoveny **4 vedlejší výzkumné otázky**.

První otázka zní: „**Je symbolika jedním z podstatných faktorů při výběru tetování?**“ Ano, symbolika je jedním z podstatných faktorů při výběru tetování. Sedm ze sedmi informantů odpověděli, že symbolika je pro ně důležitým faktorem při výběru tetování.

Druhou vedlejší výzkumnou otázkou je: „**Jak se symbolika tetování mění v průběhu času pro daného jednotlivce?**“ Symbolika tetování se tak převážně pro informanty nemění, ale pokud ke změně dojde, jedná se spíše o postupný vývoj než kompletní změnu. Čtyři ze sedmi informantů ve výzkumu řekli, že jejich tetování má stále stejný význam a nemění se. Tři informanti výzkumu v rozhovoru řekli, že se jejich tetování kompletně nezměnilo ale částečně vyvinulo.

Třetí vedlejší výzkumnou otázkou je: „**Z jakého důvodu si tetování lidé nechávají tetovat různé symboly?**“ Ve výzkumu bylo zjištěno, že se tetování lidé inspiřují při výběru svého tetování: svými osobními vztahy a zkušenostmi, osobními zájmy, estetikou i symbolikou, důležitými životními vzpomínkami a svým osobním rozvojem.

Poslední vedlejší výzkumnou otázkou je: „**Jak na tetované osoby reaguje okolí?**“

V soukromém životě se každý informant setkal s pozitivními i negativními reakcemi, až na informanta Bohumila, který řekl, že se s negativními reakcemi nikdy neseťkal. Pouze Michal popsal, negativní reakci rodiny na jeho tetování v takové míře, že tetování narušuje rodinné vztahy. Dále se vyskytly i zvláštní reakce se kterými se setkali dva informanti Marcela a Bohumil. V profesním životě nebyl žádný informant omezován svým tetováním. Setkali se sice jak s pozitivními, tak negativními reakcemi ale jejich pracovní pozice to nijak neovlivnilo. Všichni informanti zaznamenali postupnou větší akceptaci tetování v profesním prostředí.

Po provedení výzkumu se nabízejí následující otázky „Jak by takový výzkum vypadal, kdyby byl pouze zaměřen na jeden z konkrétních faktorů?“ Kupříkladu: „Jak by se mohl vyvíjet takový výzkum v konkrétním pracovním prostředí?“ Takový výzkum symboliky tetování v politickém prostředí, v oblasti sociální práce nebo konkrétně mezi tatéry by mohl nabídnout jedinečný pohled do problematiky. Jinou oblastí by mohla být i konkrétní věková kategorie, například výzkum s informanty v rozmezí 60–75 let nebo s informanty 20–35 let. Tyto samotné kategorie

by mohly být i porovnávány mezi sebou. Protože obě tyto skupiny by potenciálně mohly přinést odlišné výsledky.

10 Závěr

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První teoretická část byla věnována pohledu na symboliku tetování, který zahrnoval definici tetování, funkce tetování, vysvětlení pojmu symbol, historie a současnost tetování v různých civilizacích, současné trendy tetování v ČR, vybrané skupiny spojené s tetováním v ČR. Samotná historie a současnost tetování byla rozdělena podle kontinentů a každý kontinent byl reprezentován jednou specifickou zemí či kulturou například Asie byla reprezentována Japonskem či Austrálie a Oceánie byly reprezentovány Novým Zélandem. Obsah této teoretické části napomáhá pochopit hlubokou historii a kontext, který symbolika tetování má.

V praktické části práce byl zrealizován kvalitativní výzkum formou polostrukturovaných rozhovorů se sedmi informanty, kteří byli vybráni metodou sněhové koule.

Byla položena hlavní výzkumná otázka: „*Jaký význam má symbolika tetování pro tetované osoby?*“ Ve výzkumu bylo zjištěno, že symbolika tetování má pro informanty opravdu individuální význam. Mají význam: připomínky milovaných osob, překonání těžkých životních situací, zobrazení zájmů a zálib nebo také osobní úspěchy zvěčněné jako tetování.

Byly také položeny čtyři vedlejší výzkumné otázky. První zní: „*Je symbolika jedním z podstatných faktorů při výběru tetování?*“ Ano, symbolika je pro informanty podstatným faktorem při výběru tetování.

Druhá vedlejší výzkumná otázka zní: „*Jak se symbolika mění v průběhu času pro daného jednotlivce?*“ Symbolika tetování se převážně nemění ale pokud ke změně dojde jedná se spíše o vývoj a posílení symboliky samotné.

Třetí vedlejší výzkumnou otázkou je: „*Z jakého důvodu si tetovaní lidé nechávají tetovat různé symboly?*“ Ve výzkumu bylo zjištěno, že si informanti chtějí připomínat své vztahy, zájmy, zkušenosti, důležité životní etapy, vzpomínky a osobní rozvoj, které jsou pro ně svým způsobem symbolické.

Čtvrtou vedlejší výzkumnou otázkou je: „*Jak na tetované osoby reaguje okolí?*“ Informanti se setkali se třemi druhy reakce: negativní, pozitivní a neutrální. S reakcemi se setkali jak

v osobním, tak i profesním životě. Pozitivní reakce zažilo šest informantů, neutrální dva informanti. V osobním životě byl pouze jeden informant negativně ovlivněn svým tetováním. V profesním životě žádný informant nezaznamenal negativní dopad způsobený jejich tetováním.

Cílem výzkumu bylo zjistit význam symboliky tetování pro tetované osoby.

Symbolika se ve výzkumu prokázala jako velmi podstatný faktor při výběru tetování. Ale ani estetická stránka tetování nebyla úplně vyloučena. Z výzkumu je tak zřejmé, že symbolika tetování není pouze neuchopitelná věc dob minulých, ale stále se vyskytuje i v dnešní době. Je ale pozměněna a více specifická svému nositeli než kdy dříve. Bylo zjištěno, že pro každého nositele má tetování svůj význam, který bývá spojený s jejich zájmy, zkušenostmi, blízkými vztahy, vzpomínkami či jejich osobním rozvojem. Zajímavé jsou i nové podněty k budoucímu prozkoumání například téma mezigeneračního tetování či tetování na specifických pracovních pozicích.

11 Seznam použitých zdrojů

ARAVANIS, Mary. From Identity to Self Expression: The Evolution of Tattoo Culture in Egypt. *Egyptian Streets* [online]. 17.1.2020 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z:

<https://egyptianstreets.com/2020/01/17/from-identity-to-self-expression-the-evolution-of-tattoo-culture-in-egypt/>.

AŠENBRYL, D. Tetování (2.díl): Funkce a symbolika. *Český rozhlas* [online]. 17.10.2007 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tetovani-2dil-funkce-a-symbolika-6631677>.

AUSTIN, Anne. Tattooing in Ancient Egypt. *ARCE* [online]. [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.arce.org/resource/tattooing-ancient-egypt>.

BELDEN, Elisha. Tattoo's Dark Days – Ancient Greece & Rome. *Tattoo.com* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.tattoo.com/blog/tattoos-dark-days-ancient-greece-rome/>.

BELDEN, Elisha. *Tattoo's Dark Days: Ancient Greece & Rome* [online]. [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: <https://www.tattoo.com/blog/tattoos-dark-days-ancient-greece-rome/?nopaging=1>.

BHUTIA, Thinley. Hells Angels: international motorcycle club. *Encyclopedia Britannica* [online]. 26.10.2017 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Hells-Angels-motorcycle-club>.

BLUDEN, Alice. Anthropology: Tattoos as a Symbol of Social Identity and Culture. *Yoair blog* [online]. 11.6.2021 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.yoair.com/blog/anthropology-tattoos-as-a-symbol-of-social-identity-and-culture/>.

British Museum. World's earliest figural tattoos discovered on 5,000-year-old mummies. *The British Museum* [online]. Londýn, 2018, 1.3.2018 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://blog.britishmuseum.org/worlds-earliest-figural-tattoos-discovered-on-5000-year-old-mummies/>.

Cornish, Lindsay; Kehler, Michael; Steinberg, Shirley R. (2010). *Boy Culture: An Encyclopedia*. ABC-CLIO. ISBN 9780313350818. Archived from the original on 1 December 2020. Retrieved 3 January 2020.

COULTER, Dauna. The fall of the Maya: They did it to Themselves. *Nasa Science* [online]. [cit. 2021-11-16]. Dostupné z: https://science.nasa.gov/science-news/science-at-nasa/2009/06oct_maya.

CRAWFORD, Matt. TĀ MOKO: TRADITIONAL MĀORI TATTOO. *100%PureNewZealand* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.newzealand.com/my/feature/ta-moko-maori-tattoo/>.

Crime And Punishment In Japan With Tattooed Faces And Arms. *Tattooartfromtheheart* [online]. 25.7.2019 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://tattooartfromtheheart.com/blog/crime-and-punishment-in-japan-with-tattooed-faces-and-arms/>.

DAWSON, Rachel. The Medicinal Powers of Tattooing. *Tattoodo* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/articles/the-medicinal-powers-of-tattooing-150144>

DRISKELL, Robert. What Is The Meaning Of The Christian Fish Symbol?. *What Christians Want To Know* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.whatchristianswanttoknow.com/what-is-the-meaning-of-the-christian-fish-symbol/>.

EISMANOVÁ, Agáta. Handpoke: staronový způsob tetování zažívá velký návrat. *Fashionmagazin* [online]. 20.5.2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.fashionmagazin.cz/handpoke-tetovani/>.

Everything about Lotus Flower: Origin, Symbolism & Meaning. *Snapblooms* [online]. 13.1.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.snapblooms.com/blog/lotus-flower-meaning/>.

FAN, Ryan. *Irezumi: The History of Tattoos in Japan: Why are tattoos so stigmatized in Japan today?* [online]. 6.7.2020 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://historyofyesterday.com/irezumi-the-history-of-tattoos-in-japan-a0e77d9a81e9>.

FIKSA, Radek. *Encyklopedie bodyartu*. Žďár nad Sázavou: Sowulo Press, 2009. ISBN 978-80-903957-4-9.

FIKSA, Radek. *Encyklopedie tetování*. Praha: Bodyart Press, 2020. ISBN 978-80-87525-62-3.

GAUR, Aakanksha. Cicatrization: body decoration. *Britannica* [online]. 13.11.2014 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/cicatrization>.

GAUR, Aakanksha. Symbol. *Encyclopedia Britannica* [online]. 2013 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/symbol>.

Geometric Mandala Meaning: What does Mandala in Geometry Stand for?. *The yoga mandala store* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://theyogamandala.com/geometric-mandala-meaning/>.

GEOMETRIC TATTOOS: PASSING FAD, OR PATH TO ENLIGHTENMENT?. *Tattmag* [online]. 9.5.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://tattmag.com/geometric-tattoos/>.

GERSHON, Livia. Why Does the Bible Forbid Tattoos?: And have we been misinterpreting Leviticus?. *JSTOR Daily* [online]. 2.1.2021 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://daily.jstor.org/why-does-the-bible-forbid-tattoos/>.

GORLINSKI, Virginia a kol. Haniwa: Japanese sculpture. *Think Global School* [online]. 2016 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/haniwa>.

HALE, Richard. Dove Tattoos: Designs, Ideas, Meanings, and Pictures. *Tatring* [online]. 7.6.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://tatring.com/tattoo-ideas-meanings/Dove-Tattoos-And-Meanings-Dove-Tattoo-Designs-And-Ideas>.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HUNTER, Dan. What Are Buddhists Views on Tattoos?. *Authoritytattoo* [online]. 18.2.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://authoritytattoo.com/what-are-buddhists-views-on-tattoos/>.

JENKINS, John. Skinhead: youth subculture. *Encyclopedia britannica* [online]. 16.9.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/skinhead>.

JONES, Tim. Ötzi: Iceman's Tattoos Were Born In Fire. *Anthropology.net* [online]. 21.7.2009 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://anthropology.net/2009/07/21/otzi-icemans-tattoos-were-born-in-fire/>.

KRUTAK, Lars. SHAMANIC SKIN: THE ART OF MAGICAL TATTOOS. *Larskrutak* [online]. 27.5.2013 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.larskrutak.com/shamanic-skin-the-art-of-magical-tattoos/>.

KYRIAKOU, G a kol. Dermatostiksia (tattooing): An act of stigmatization in ancient Greek culture. *Tattoo.com* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.actasdermo.org/en-dermatostiksia-tattooing-an-act-stigmatization-articulo-S1578219021002456>.

LOCHMANNOVÁ, Alena. *Tělo za katrem*. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3019-1.

LOTHA, Gloria. Neo-Impressionism. *Encyclopedia Britannica* [online]. 19.6.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Neo-Impressionism>.

LURKER, Manfred. *Slovník symbolů*. Praha: Euromedia Group k.s., 2005. str. 503

Dostupné z: https://tattoos.lovetoknow.com/Religions_and_Tattoos

MARK, Joshua. Tattoos in Ancient Egypt. *World History Encyclopedia* [online]. 8.1.2017 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.worldhistory.org/article/1000/tattoos-in-ancient-egypt/>.

MEIER, Brad. Tattoos in Japan: Culture Controversy. *The Tokyo Life* [online]. 29.1.2020 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://thetokyolife.jp/tattoos-in-japan/>.

MILLER, John. *The Philosophy of tattoos*. Londýn: British Library Publishing, 2021. ISBN 9780712353083.

OFFENSIVE TATTOOS: DESIGNS YOU DIDN'T KNOW THE MEANING OF. *Saved Tattoo* [online]. 11.5.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.savedtattoo.com/offensive-tattoo/>.

OWERS, Christopher. The Meaning and Symbolism of Mandala Tattoos. *SelfTattoo.com* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://selftattoo.com/the-meaning-and-symbolism-of-mandala-tattoos/>.

PROMEET, Dutta a kol. Horus: egyptian god. *Britannica* [online]. 8.2.2021 [cit. 2021-12-01]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Horus>.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3006-6.

RYCHLÍK, Martin. *Dějiny tetování*. Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3286-5.

RYCHLÍK, Martin. *Tetování, skarifikace a jiné zdobení těla*. NLN. ISBN 80-7106-780-6.

S, Keo. The culture of tattoos in Japan. *Think Global School* [online]. 13.4.2018 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://thinkglobalschool.org/the-culture-of-tattoos-in-japan/>.

SINK, Anthony. Biomechanical tattoos. *Tattooseo* [online]. 2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tattooseo.com/biomechanical-tattoos/>.

SLAMĚNÍK, Ivan, VÝR0ST, Josef, ed, *Sociální psychologie*. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.

Současné trendy tetování. *Tetovanyholky* [online]. 2021 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tetovanyholky.cz/blog/souasn-trendy-tetovn>.

STRAUSS, Anselm a Juliet CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Albert. ISBN 80-85834-60-X.

ŠOTOVÁ, Zuzana. *Tetování za mřížemi*: Krteček u.

ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

TEMPORARY VS. PERMANENT TATTOOS: WHICH ONE SHOULD YOU GET?. *Savedtattoo* [online]. 17.1.2022 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.savedtattoo.com/temporary-vs-permanent-tattoos/>.
The Editors of Encyclopaedia Britannica. *Tattoo*. *Britannica* [online]. 9.12.2021 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/tattoo>.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Symbolika kriminálního tetování*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-693-4.

WIKOFF, Alex. Greek and Roman gods have influenced a lot of Western culture — including tattoos. *Tattoodo* [online]. 19.3.2017 [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/articles/gods-above-the-greek-and-roman-edition-12882>.

ZUŠŤÁKOVÁ, Martina. Historie a vznik tetování: Domorodý rituál, který se změnil v celosvětovou módu. *Příznaky Transformace* [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <http://www.priznakytransformace.cz/index.php/zahady-a-historie/3299-historie-a-vznik-tetovani-domorody-ritual-ktery-se-zmenil-v-celosvetovou-modu>.

SIMKUS, Julia. Snowball Sampling: Definition, Method and Examples. *Simplypsychology.org* [online]. 10.1.2022 [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.simplypsychology.org/snowball-sampling.html>.

WILSON, Tracy. How Tattoos Work. *Howstuffworks* [online]. 12.2.2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://health.howstuffworks.com/skin-care/beauty/skin-and-lifestyle/tattoo.htm>

Explorable: Snowball sampling. [online]. [cit. 2013-01-28]. Dostupné z: <http://explorable.com/snowball-sampling.htm>.

M.D, Beth. Religions and Tattoos. *Lovetoknow* [online]. 27.5.2013 [cit. 2022-01-28].
Semicolon tattoo. *Dictionary* [online]. 1.3.2018 [cit. 2022-06-21]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/e/pop-culture/semicolon-tattoo/>.

YOUNG, Grace. Kabuki: Japanese arts. *Britannica* [online]. 27.11.2019 [cit. 2021-10-27]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/Kabuki>.

HIGGINS, John a kol. Human skin. *Britannica* [online]. 30.7.2021 [cit. 2021-10-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/science/human-skin>.

Lotosový květ – význam tetování. *Potetovat* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.potetovat.cz/lotosovy-kvet-vyznam-tetovani/>.

Mayan Art of the Tattoo. *Historyonthenet* [online]. [cit. 2022-03-16]. Dostupné z: <https://www.historyonthenet.com/mayan-art-of-the-tattoo>.

AHLGREN, Linnea. Dotwork tattooing. *Vividinktattoos* [online]. 9.3.2020 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://vividinktattoos.co.uk/dotwork-tattooing/>.

Minimalistické tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/minimalisticke-tetovani>.

Style Guides: Blackwork Tattoos. *Tattoodo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.tattoodo.com/guides/styles/blackwork>.

TRADITIONAL TATTOO MEANINGS. *Sailorjerry* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://sailorjerry.com/en/tattoos/>.

Abstraktní tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/abstraktni-tetovani>.

Akvarel. *Homietattoo* [online]. 2019 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://homietattoo.cz/tattoo-styly/akvarel/>.

Akvarelové tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/akvarelove-tetovani>.

Dotwork tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/dotwork-tetovani>.

Japonské tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/japonske-tetovani>.

Minimalist Tattoos. *Medium* [online]. 31.1.2017 [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://medium.com/tattoos/minimalist-tattoos-d42ff801a70b>.

Old school tetování. *Blackhousetattoo* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.blackhousetattoo.cz/old-school-tetovani>.

Symbolism. *Dictionary* [online]. [cit. 2022-07-05]. Dostupné z: <https://www.dictionary.com/browse/symbolism>.

1488. *ADL* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/ss-bolts>.

Buddhismus [online]. Karma Dendrub Dordže [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <http://www.buddhismus.cz/>.

Dove Tattoos. *Tattoos love to know* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: https://tattoos.lovetoknow.com/Dove_Tattoos.

GALATSKÝM 6: Kristův zákon. *YouVersion* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bible.com/cs/bible/15/GAL.6.B21>.

SS Bolts [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/ss-bolts>.

ž nefrcí: 28.12.2020. *Investigace* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.investigace.cz/tetovani-za-mrizemi-krtecek-uz-nefrci/>.

Leviticus 19,28. *ERF Bibleserver* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://www.bibleserver.com/cs/verse/Leviticus19%2C288>.

SMIGA, George. Tattooed for Jesus (Gal 6:17). *Building on the word* [online]. [cit. 2022-10-19]. Dostupné z: <https://buildingontheword.org/tattooed-for-jesus-galatians-617/>.